

YENİ BİR DÜNYA KURULUYOR

Ünlü Berlin Duvarı "yıkıldı". ADC yurttaşları tam seyahat özgürlüğü kazandı. Sırada siyasal, kültürel, toplumsal alanlarda köklü demokratik dönüşümler var. Perestrojkanın açtığı yolda, yeni bir dünyanın kurulması yönünde belirleyici adımlar atılıyor. Evrensel demokratik ve insanca değerler her yerde, her alanda egemen oluyor... (Sayfa 12-13)

SIYASİ HABER VE YORUM GAZETESİ

23

19 KASIM - 2 ARALIK 1989

1500 LIRA

adımlar

DEMOKRASİ VE ÖZGÜRLÜKLER: ÜLKE İÇİN

HEMEN ŞİMDİ

"Kaldı ki fikir ve düşünce suçlarının, toplumun ulaştığı sosyal, kültürel ve çağdaş seviye itibarıyla ceza yaptırımına konu edilmemesi gerektiği yönünde yaygın ve etkin bir ortamın doğduğu, bu düşünce ve görüş değişiminin en yetkili kurum ve kişilerce de benimsenir ve açıklanır olduğu, fikir ve düşünce suçlarına ilişkin yasal düzenlemelerin değiştirilmesi ve bu tür fiillerin suç olmaktan ya da hürriyeti bağlayıcı ceza gerektirir fiil sayılmaktan çıkartılması halinde TCK'nın 2/2 maddesi niyarınca bu yeniliğin geçmişte suç işleyenlere de şamil olacağı, toplumda vaki olan ve yasal düzenlemelere yansına eğilimi gösteren bu tür görüş değişikliklerinin ceza yargıclarınca gözetilmemesinin haklı sayılamayacağı, aksi halde yargı erkinin toplum dinamizminin gerisinde kalarak sosyal yapıya uyumsuz bir kurum durumuna düşeceği görüş ve düşüncesiyle sanık Tektaş Ağaoglu'nun bihakkin tahliyesine..."

Hiçbir hükümet, parlamento ya da siyasal parti kendisini demokrasinin ve toplumsal gelişimin bugün kazandığı boyutlardan soyutlayamaz... Çağdaş ve demokratik bir toplum kurmayı başarabilecek miyiz, yoksa 141-142 demokrasinin tepesinde asılı tutulmaya, komünistlerin açık ve yasal çalışma hakkı gaspedilmeye devam mı edilecek? TBKP önderleri Sargın ve Kulu'nun yurtda dönüşlerinin ikinci yılında iyice anlamsızlaşan tutuklulukları ve yargılanmaları hâlâ sürüyor mi?... İşte kapağımızda bir mahkeme kararı. Barış Derneği

yöneticisi olduğu gerekçesiyle yargılanan Tektaş Ağaoglu için İstanbul 6. Ağır Ceza Mahkemesi'nin verdiği tahliye kararının gerekçesinden kapağımızda büyüterek aldığımız şu bölüm, pekçok soruna çözüm bulmasına gerçek bir katkı olabilir oysa. Süren davaların, tutuklulukların, geçmişte verilen hükümlerin, düşüncesi ve ona uygun davranışları yasaklayan yasaların bütünüyle geçersiz kaldığını kim yadsıyabilir?... Avrupa değişiyor, yeni bir dünya kuruluyor. Türkiye değişen dünyada onurlu bir yer almayı başarabilecek mi?

KOMÜNİST PARTİNİN YASALLIĞI GECİKTRİLEMEZ!

YENİ BİR DÜNYA, NASIL BİR TÜRKİYE

Haluk Gerger, sosyalist ülkelerdeki büyük reform atımlarını Batı'nın yaşanan sıcak değişim sürecine yaklaşımını ve Türkiye'nin yerini değerlendirdi. (Sayfa 4)

141-142 İÇİN TBMM'YE YASA ÖNERİSİ

SHP milletvekili Ateşoğlu'ları 141-142 ve 163. maddelerin kaldırılmasını öngören yasa önerisini TBMM'ye verdi. İkonu düşünce özgürlüğünü engelleyen maddelerin kaldırılmasını istedi. (Sayfa 7)

YUNANİSTAN'DA SEÇİMLERDEN SONRA

Yeniden genel seçimlere mi gidilecek, yoksa hükümet krize ne bir çözüm mü bulunacak? Sorunun yanısı 17 Kasım'da netleşecek. (Sayfa 13)

BİR KİTAP FUARI DAHA BİTTİ

TÜYAP 8. Kitap Fuarı'nda 100 bini aşkın okur kitaplarını, kitaplar okurları buldu. (Sayfa 18)

Basın emekçilerinin saldırılara tepkisi

Adımlar(Istanbul)-Gazeteciler
e yönelen silahlı saldırıların ikinci-
siyle birlikte, Çağaloğlu başta ol-
mak üzere tüm basın çalışanları ha-
reketli günler geçiriyor.

14 Kasım'da saldırının hemen ardından **Gazete** gazetesi'nin önünde toplanan basın çalışanları Valiliğe kadar yürüdüler. Vali ile görüşme istekleri kabul edilmeyen ve Vilayet bahçesine sokulmak istenmeyen gazeteciler polis barikatını aşmayı başardılar. Hükümetin ve Valinin istifasını isteyen sloganlar arasında Eminönü Emniyet Müdürü, "yasadışı oluyor, dağıtsanız," dedi.

15 Kasım saat 11'de TGS ve Gazeteciler Cemiyeti'nin çağrılar üzerine tekrar toplanan basın çalışanları bu kez sessiz bir yürüyüşle Valiliğe geldiler. Kapıları kapatılmış ve barikat kurulmuş olan binanın önünde Nezih Demirekeni kasa bin konuşma yaptı. Yaklaşık bin kişilik topluluk ellerindeki pankartları bahçeyle atarak ve alkışla protesto ederek geriye döndü.

Saldırılar doğrudan ve pankartlarda da yazılı olduğu gibi, hükümetin başını hedef göstermesi sonucu artış gösterince, oluşan bu tepkinin dışındandığı iki noktaya

► Basın emekçileri,gazetecilere silahlı saldırılara sert tepki gösterdiler,yalnız istifasını istediler.

değirmekte yarar var.

Birinci, 1980 öncesinden bu yana ama özellikle 12 Eylül rejimi altında politik basında çalışanların emekçilerine yönelen saldırılar karşısında tepkisi kalmaması ne yazık ki bu kez saldırıların günlük basına da sığmamıştır. Görülüyor ki, sorunun özü aynıdır, saldırı aynı olduktan beslenmektedir. Tepki de ortak ve birleşik olmalıdır. İkinci, herhalde kendisine on yılı aşkın süredir devam eden saldırılara karşı günlük basının tepkisi ve dahası bir kısmının polise iştiraki içinde

olmasına duyulan tepkiyle, bu kez de politik basın olaya yeterli duyarlılığı gösterememiştir. Kendisine karşı takınılan tavır olumsuzluğunu göstermenin en etkili yolu olan, birlikte eylemi oluşturma gereken politik basının çıkarımları çok ki ve eylem de birlikte gelişmelidir.

Köy-Koop İzmir birliği kapatılmaya çalışılıyor

Kenan Özcalı (Lütfi)

1971 yılında 1163 Sayılı Kooperatifler Yasası hükümlerine göre kurulan Köy Koop İzmir Birliği ve bir bütün olarak Köy Koop, 12 Eylül 1980'de başlatılan saldırıdan kendisine düşen payı almıştır. Ancak süreç içerisinde bu saldırıları gerçekleştirilen başaran İzmir Birliği Demokratik Kooperatüfçülük yolundaki başarılarını venciledi.

Köy Koop İzmir Birliği, bugün, evrensel kooperatif ilkele-
rine ve demokratik işleyişe uy-
gun olarak 500'ü aşkın köydeki
onbinlerce üreticiyi yaşam ve
güç kaynağıdır. Öte yandan ko-
operatifimiz İzmir'in değişik semt-
lerinde 10 satış mağazası, İzmir
Gıda Çarşısı'nda toptan satış
mağazası, Yaş Sebzeye ve Meyve-
Halî'nde 3 satış standı bulun-
maktadır. Çeşitli gıda imalatı
ve paketleme tesislerinde bul-
unan İzmir Birliği, bütün ürünle-
rinin aynı zamanda pazarlaması-
nı yapmaktadır.

Ülkemizin tarım kesiminde ki demokratik kooperatifçiliği gerilediği bir dönemde Köy Ko-op'un bu gelişmesi gerçekten umut vericidir. Ancak bu gelişmelerden kaygı duyan Tarım Orman ve Köy İşleri Bakanlığı emriyle yapılan denetimler so-

nucu, Köy Koop İzmir Birliği hakkında İzmir Ticaret Mahkemesi'ne "iflas istemiyle" dava açılmıştır.

12 Eylül'ün yarım bıraktığı bir işi tamamlama istahı duyan Bakanlığın bu girişimleri, 12 Kasım 1989 günü yapılan Köy Köp İzmir Birliği 17. Olağanüstü Genel Kurulu ile değerlendirildi. Genel Kurul dolayısıyla biraraya gelen köylü delegeler, demokratik kooperatifiğin gelişmesini engelleyen bönlice hazırlanmış girişimlerin sonuç vermeyeceğini Birliğin kapatılmasını güçlerinin yetmeyeceğini dile getirdi.

Dünyanın hemen bütün ülkelerinde devlet desteği ile geliştirilen demokratik kooperatifçilik, ülkemizde ise yasalatmasına yönelik zorlukları aşılayarak bu olaylar devam ederken, Gülüm Süt'in kurularına için devlet kassasında 70 milyar lık bir ödenek ayrılması, politikaların ve kooperatifçiliğe önemle verilen önemin ne kadar adanmış noktalar varıldığını kanıtıyor. Sıyış İktidarı serbest piyasa ekonomisinin anladığı, köylünün ürünlerinin holdingler tarafından talan edilmiş, kooperatifleşmenin önünün

alınması mı?.. Şu ana kadar ki uygulamalardan çıkarılanmda bu olduğu anlaşılıyor.

► Kõy-Koop IT, Oliganüstü Genel Kurul

Özelleştirme paneli

Osman Aslanbay (Ereğli-Zonguldak)- Adımlar gazetesi Ereğli Temsilciliği KİT'lerin özelleştirilmesi girişimleri ile ilgili bir panel düzenledi.

Türkiye Yazarlar Sendikası Genel Başkanı Aziz Nesin'in yönettiği panele konuşmacı olarak, SHP İzmir milletvekilleri Kemal Anadol ve Veli Aksoy,

İşçiler yaşamlarıyla ödüyorlar

Mete Erden-Kemal Özcan (İzmir)- Aliaga'da kurulu bulunan petro-kimya tesisleri, yeterli önlemler alınmadığı için, işçilerin ve yerleşim bölgesinde oturan halkın sağlığını ciddi biçimde tehdit ediyor.

Petrol-İş Ablağ Şube Başkanı Mustafa Öztaykan, Adımlar muhabirlerine yaptığı açıklamada, "Doğa ve insan sağlığı açısından ölümcül sonuçlara yol açan zehirli gazları, zararlı etkileri yok edilmeden atmosferi bırakılması ve gaz kaçaqlarının önlenmesi için elddi tedbirler alınmasıyla nendenyle, bugüne kadar 5 kişinin kansere yakalanarak öldüğünü, 3 kişinin ise hala kanser tedavisi gördüğünü" söyledi.

Al-Pet'de çalışan işçiler ise, "Depolarda muhafaza edilen 17 ton dolayındaki Freon-22 gazının spreylerde kullanılan ve atmosferdeki ozon tabakasını delen gaz olduğunu, depolardaki bu gazın tüm ülkelerde spreyleri yoluyla tüketilen gazın birkaç katı fazla zarara yol açacağını"

ğini" söyleyerek, "İşveren tara-
findan bu gazların geçeleri de-
poların vanaları açılmak sure-
tiyle havaya karıştırıldığını"
öne sürdüler.

Petrol-İş Sendikası'nın girişimi sonucu, işçilerin süresi arttırıldığı depolar, 15 Ekim 1989 günü işverence mühürlemlenmiştir. Ancak fabrikadaki gaz kaçağına karşı yeterli önlem alınması sonucu, çalışanlarda sağlığı sıkı kanter hastalığı görüldüğü ve özellikle işçilerin sağlık kontrollerinin zamanında ve ciddi biçimde yapılması sonucu hastalığın yayılmasını önlemek için gaz kaçağını ortadan kaldırmak için işçilerin çalıştığı bölgedeki gaz emilimi ve diğer periyodik muayenelerin yapılması gerekmektedir, fakat keskin zehirlenim gaz kaçağına maruz kalma ve işçilerin soruşturulmaları için gaz uyarıcı maddelerin kullanılacağına dair kararlar alınmıştır.

Adımlar Şenliği'ne katılan memurlara ceza

Adımlar (Sakarya)- 28 Nisan'da Adımlar Sakarya temsilcilerinin düzenlemiş olduğu Adımlar Aylığı Şenliği'ne katıldıkları gerekçeyle sekiz öğretmen bazı devlet memurları hakkında açılan disiplin

sonuçları sonuclandırıldı. Sonuçta, "Söylenenin" ve "Şarkıların" ile konuşmaların ideolojik nitelikteki toplantılara katılmak gerekçesi ile toplantılara katılan devlet memurlarının "bir yıl kadar emekliliklerinin durdurulması"na karar verildi.

[illegible]

Böyle gelişmelerin yaşandığı bir ülkede demokrasinin işlediğini söyleyebilmenin olanağı yoktur. Memurlara verilen cezanın antidemokratikliği ortadadır. Bu cezaları veren İl Disiplin Kurulu'nda bulunanlar, verdikleri cezaların siyasi tercihlerini belirtmiş olmaları mı?

Yaşamının 61 yılını partisine adadı

BİLEN'E SAYGI...

İ. BİLEN

18 Ekim 1902'de Rize'de doğan İ. Bilen'in çocukluğu İstanbul Kula-
sı'nda geçti. 18 yaşındayken Halik Terna-
sında mabşin olarak çıkmaya baş-
ladı. Ternaş için genç Bilen, 16 Mart
1922'de TKP'ye girdi.

1923-25 yılları arasında Moskova
Doğu Elçilikleri Komünist Üniversite-
sinde öğrenim gördü. Daha sonra üke-
ye dönen Bilen yoldaş, Adana'da örgütü-
nün kurmakla görevlendirildi. 1929-30 yıl-
ları n başta geçiren İ. Bilen 1932 yıla-
da toplanan 4 Kongrede Merkez Komite-
sine üyeliğine seçildi.

1937-43 yılları arasında İer Koin-
ter'de TKP temsilcisi olarak, Dimit-
rov, Kuvşinov, Manulski ve Ploek ile
birlikte çalıştı.

TKP, 1973 yılında İ. Bilen yoldaşın
özelliklerinde periyot yollarına başlama
kararı aldı. 8 Ocak 1974'de parti mer-
kezi komitesi organı Anlaş yayınlama-
ya başladı.

1983 Ekim ayında 51 yıl aradan so-
nra TKP'nin 5. Kongresi toplandı. Kong-
re, yeni parti programı ve ölağına
özellikle Merkez Komitesi'nin seçti. MK
ilk toplantısında İ. Bilen'i parti başkanı
görevine tayin etti. Haydar Kutlu'yu MK genel sekre-
terliğine getirdi. Kongreden kaç bir sü-
re sonra, 18 Kasım 1982'de Bilen yol-
daş, 18 yaşındayken dünyaya gözlerini
yandı.

► İ. Bilen'in TKP'nin 1973 atılımında, 51 yıllık aradan sonra 5. Kong-
re'nin toplanmasında, yenileme, birlik ve yasalık yolunun açıl-
masında önemli rol oynadı...

► Orhan Demirel

Bu, bir yoldaş ölmüştü öldü-
münde ama yazan olmuş. Kuşku-
nu, anna yazılarını okudun ya-

mak daha kolaydı. Genel, kalış-
mımlar, addetce unutulmadı-
na varıyo yazan müdâlelelelinin y-
yatılacak ve işlen yazıları bunlar.
Kolaydı, çünkü genellikle
yitirilen yoldaşlar övgüler düze-

manlığına dayanırdı.

Bekli de bize topu bir davarıng
biçimiydi bu. Yağmuru yitiren in-
sanların arkasından "kötü söz" söyle-
meye dili varmamış alışıydı. Hani
kenar tırerinde musallâta insan
kenar ölü kâğıtları insanın
sordukça, "ey cemaat bu insan na-
sıl tanırız?" sorusuna "cemaatin"
hep bir ağızdan verdiği "bî, bî, bî-
lirdi" yanısırdı.

Elbette herşeyin değeri, eski
değerlerin tartışıldığı, yeni değere-
lerin ortaya çıktığı günümüzde, bu
anlayışa anlamın yitiriyor. Daha
dövrü bir çok insan şimdi, eskiden
saki akıya sarıldığı değeri, hatta
dokunulmaz sayılan şeyleri eleştire-
mekten geri durmuyor. İnsanlar
bazen biraz da utanarak böylesi
değerlere eskiden körü körüne
bağı oduğuna düşünür. Kimileri
göçme "saldırısı" olduğunu
düşünür ve bunun verdiği
hınçla tepki gösterir.

18 Kasım 1983'te yitirdiğimiz,
118 yıl yoldaşın de buğün kimi
gövdelerden benim "eleğirleri" yok-
seldiy. Hatta haftalık Tempo Der-
ginisi eski "yazarlarından" biri işi
küller emine kadar gördü. Vah-
şeyan'ın anımda. Vedar Tirtas'
nın yazılarında Bilen yoldaş, her
kışkırtıcı bapı, "bî" olarak değere-
lendirilebiliyor.

Haydar Kutlu'nun Yeni Ağa-
hın 17. sayısında yayımlanan "Co-
nide Örgütlenme Görevi" başlıklı
yazısında dedi getirdiği gibi, "Ge-
mişin muhasebesini yapmaktan

yeni politika ve düşüncelerden so-
netmek de görev verici olamaz.
Bu nedenle komünist hareketin,
TKP'nin tarihini eleştirel bir gözle
yeniden ele alınması kaçınılmaz-
dır. Ancak bu da gerekli kimse-
ce. Herşey verici yerine oturmali.
"Beyaz sayfalar" olmamalı tarihte.
İnsanlar tarihleri dikkatlice, titiz-
likle ele alabilmeli. Ve tabii tarih-
nin bir bütün olarak. Komünist
hareketin 70 yıllık tarihini miras-
na sahip çıktığımızı deklarâ edo-
sok, buna uygun davranabilmeliyiz.
Unutulmuş insanlar, isimler de ol-
mamalı. Herkes eksiği, fazlası ile
yerine oturmali.

"Bilindiği gibi, 1973'de parti yö-
netimi ölkede TKP'yi canlandırmak
üzere stilim kararı aldı. Bu
karar gecikmiş bir karar olmakla
birlikte, yeriniyordu. Kararda, İ. Bi-
len yoldaşın rolü önemliydi. Önce-
ki ve sonraki hatalarına karşın bu
rolün önemli görmek gerekir." di-
yor. Kutlu. (Y.Açılım, sayı 7,
1983)

81 yıllık yaşamının 61 yılını par-
tisine adayan, 51 yıllık aradan so-
nra TKP'nin 5. Kongresi'nin toplan-
masını sağlayan ve Kongre ile
göçe bağlayan parti yönetiminde
sorumluk almış insanın önünü açan
Bilen yoldaş ölümünün 61. yılında
saygıyla anıyoruz. Bilen yoldaş, be-
nim gibi birçok insanın komünist
harekete yönelmesinde, bu hareke-
tin safalarına katılmasında belirleyici
bir rol oynamış ve öğrenimimize
olmuştur. Saygılar O'na...

MUSTAFA HAYRULLAHOĞLI ANLI

'15 Kasım 1982 günü akşamı-
yda. Saat 8 civarındaydı. Ya-
mama isminin orada polislerde
Mustafa Hayrullahoğlu olduğu-
nu duyduğum bir şahıs yatırdı-
lar. Bana bu şahıs gösterdimi,

Mustafa Asım Hayrullahoğlu

1948 yılında Diyarbakır'da doğdu.
10 sınıfa Fikriye'de bitirdi. Öğrenci-
lik yıllarında gençlik hareketi içinde yer
aldı. İPK (Fikri Kütüpleri) Pedagogu-
yu ve Devrimci Döğüş Kültür Okulu-
na'da çalıştı.

Türkiye İşçi Partisi'ne üye oldu.
1960 yılında işçi hareketi içinde yer al-
dı. 1975 yılında TKP'ye üye oldu. İstan-
bul parti örgütlerinde çalıştı. Gözaltında
sindirdiği Merkez Komitesi göreviydi.

bakmamı söylediler. Bu şahıs
gördüğüm işkencecilerden dolayı
kendinde değildi. Yarı ölü hal-
deydi. Soğuk kış günü üstünde
tiyridi. Gömleğini açtığımda
göğsünün tam ortasında 2 cm
çapında bir darbe sonucu ol-
muş dairesel bir morarmama
bulunduğunu gördüm. Polisler
sürükli yamaa gelerek yarı öl-
müş koma halinde olmasına bi-
le bakmadan, tekmeyleyerek ba-
zi şeyleri kabul etmesini istedi-
yorlardı. Hatta doktor getirdi-
lerini kabul edince, doktorun
bakabildiğini söylüyorlar ama,
doktorun bakabildiğini işi önce
sözlüklerle kabul etmesini istedi-
yorlardı. Halihazırda bu şahıs kon-
şak duruma değildi. Gece
boyunca bile benimle daha tek
cümle kurarak konuşmuş de-
ğildi.

16 Kasım 1982 sabahı saat
8 civarında işçi polisler tek-
geldi, fakat bu şahsa ne bir
milleti ne de nefes alması gibi ha-
yatta olduğunu bilirtin bir eme-
re görölmemesi bizzatı, sol ko-
luna dokundum. Burz gibiymi
Sığırmaya bağlamıştı. Polisler
hemem kalbini dinlediler, yanın-
da fışıklı halinde, ölmüş dediler.
Bu şahıs koma bir süre önce ö-
lmüştü. Benim hemem deştiği ge-
çirimi gözdecek oradan dışarı çı-

karıldar ve başka bir odaya yi-
ne gözlerim bağı oradan aldılar
ve bir sandalyeye oturtular. Ya-
mama sürükli polisler geldiyi, bu
konuda hiçbir şey görmedimi ve
duymadığımı söylüyorlar ve
bana, "Bunları başka yerlerde
mahkemede, savcılıkta işle-
sen tekrar buraya gelisin, seni
tekrar buraya alursak o zaman
seni yatırmayız. İşte bak böy-
le," diyerek kısa aralıklarla bo-
ğazımı sıkıyorlardı."

Bu öbeler Mustafa Hayrulla-
hoğlu'nun işkencede öldürüldü-
ğüne tanık olan bir başka türük-
lunun Hayrullahoğlu'na davasın
dosyasında yer alan değişikle-
ren, tüm tehditlere karşın, bu
tanık görüldükleri birtünyile an-
lattı. TKP MK üyesi Mustafa
Hayrullahoğlu'nun işkencede
nasıl öldürüldüğü de, cinayeti
kimlerin işlediği de belli aslin-
da.

Oysa işkence yapmaktan ya-
rılan bir polis hakkında açıl-
an dava beraatle sonuçlandı.
Bur konuda soz olarak müdahil
avukatların Akıeri Yargıyeri Da-
ireler Kurulu'na yaptıkları ka-
rur düzelmeye istemi de reddedil-
di. Böylece sanki polisler hak-
kındaki beraat kararı Türk İ-
stiklâk ağından kızıncılık.
Hayrullahoğlu'nun avukatları

şu anda Avrupa İnsan Hakları
Komisyonu'na başvurva hazırlık-
larını yapıyorlar. Önemli zedeki
günlerde, birşey başvuru hak-
kını kullanarak, olayı komisyon
önüne götürceklerini söylüyor-
lar. Başvurulan temeli dayanış-
ma ise, yargılamanın adil ve ta-
rafazı olmadığı noktası oluşturu-
yor.

Mustafa Hayrullahoğlu, 14
Kasım günü İstanbul'da Ka-
mappa' Kimsesizler Mezarlı-
hı'na aralarında eşi Aynur Hay-
rullahoğlu ve arkadaşlarının bulun-
duğu kalabalık bir topluluk ta-
rından, çiçekler ve alkışlarla

anıldı.

Mehmet Koç'un kısa bir ko-
nuşmasıyla açılan anıma toplan-
tında, daha sonra söz alan Toy-
gun Eraslan yirmi yıl önce ar-
ka-
daşları boyunca tamkiki ölü
Hayrullahoğlu'nun kışkırtıcı
anlattı. Uyumlu, yavaş ve ce-
nak, insan ilişkilerinde sıcak ve
dost Hayrullahoğlu'ndan. Eras-
lan, "O örnek bir insan ve ö-
rnek bir komünistti," dedi.

Bu arada Adımlar temsilci-
liklerinde de, Hayrullahoğlu'nu
anma toplantılarında, daha
gösterileri düzenlendi.

► Mustafa Hayrullahoğlu'nun yitiliği ve özüni anılması için bir
anıtıdır.

Haluk Gerger ile, yaşanan günler üzerine söyleşi

YENİ BİR DÜNYA, NASIL BİR TÜRKİYE

Yeni dünyada Türkiye ancak militarizm yerine dışarda diplomasi ve barış, içerde demokrasi ve insan haklarını ikame edebilir, uygar yerini alabilir, aksi halde Orta Doğu bunalımlarının batağıyla faşist Türk-İslam sentezinin çirkinliğine boğulur...

► Haluk Gerger: Geçmiş anlamda 'yeni' benzeri Avrupa'ya ya da blokla denklemle esas olarak sadece bir yarısında, yeni 'doğu' da ortaya çıkmıştır.

sel tavır daha az seslendirilir olsa da, Batı'da içten içten sürüyor ve kimsinler zafer sarhoşluğu içinde belki de güleniyor. Avrupa'nın bölen, soğuk savaş çağına, uluslararası ilişkilerde militarizme, ideolojik hükümlerine, inançlarına, alanlarına karşı ediyordur. Batı'da iki örnek: Batı, tüm bu sarı ve kırmızı gelişmeler, '1972'deki tarihsel hata'nın karşısında, kapitalizmin nihai zaferi olarak algılıyor. Böylece basiretsiz, yakın ve hatta gafil 'kafa'dan olumsuz ya yönelik ne beklenir ki. Gerçi doğu Doğu'da birleşiyor çöküyor, deformasyonlar, aşırılaşmalar, hastalıklar ve hatta düşünceler hanciler öyküler ve 'yeni' de henüz ortaya çıkmış değil, dolayısıyla, ola ki ergiş ortaya çıkacak 'yeni'den Batı düşüncesine uğraş ve bunu da rekabete geçirir. Ayrıca Batı, en müstakim ortamda ve karşılıklı 'tek yeni'lik (ünilateralizm) güncellenmiş dahi, Avrupa'nın nükleer silahların arındırılması olasılığı elinin tersiyle ilzör, reddediyor.

Bence simdiki söylemlerle önce olan ya: Evet, politik ortamda, bloklaşma ilişkileri çatışma-ıbirlik parametrelerinde, stratejik alanda, kültürel ilişkilerde yunusama ve demokratikliğe yitindire önemli değişiklikler esas olarak bir tarafın zorlanmasında da olsa yunusama; buna daha da derinleşen, tek cümlede anlamında kalıplaşmış da beklenirli ama, bence simdiki tahminleri, bu noktada durdurup gelişmeleri destekleyerek beklemeli...

• Bu koşullar içinde birleş-

fizm) çıkiten, tanktan toptan ifadedir. Doğru'da ortak düşünce ortadan kalksa da, Üçüncü Dünyadaki ve asıl içerdeki bu kapitalizmin de yok olması anlamına gelmez, NATO kalacaktır. Tabii biçimde, iç disiplinle işleyiş mekanizmalarında, işlevlerinde ciddi değişiklikler söz konusu olabilir ama, geniş anlamıyla NATO, kapitalizmin ilişkileri bir bunalım olmadıkça sürce, kaldırılmaz. Kapitalizmin militarizmden bu denli, yani NATO'yu kaldırarak ölçüde soyutlanabilecek bir iç dönüşüm (bunamı haric) geçirileceğine ise, inanmıyorum.

• Son günlerde bu sorunlar Türkiye'de tartışılıyor. Akla bemen ismi 'İnsanlık', 'Yeni bir dünya kurulumu ve Türkiye de yerini alır' biçimindeki ünlü sözleri geliyor. Bu öngörünün birinci bölümünün gerçekleştirileceği olduğu söyleniyor ama, ya ikinci bölümü? Türkiye yeni gelişmelerde uygun, yeni bir dış politika ve yeni bir ulusal savunma konseptini nasıl oluşturabilir? Türkiye'nin 'stratejik örneği' neydi, şimdi ne oluyor?

• Gerger: Bütün bu yunusamaya ve silahsızlanmaya yönelik gelişmelerden dolayı Türkiye'de emcemerler panik içinde, bu aşıkça görünüyor.

Gelişimci (istisnai ilkel) burjuvazi, dışa baktığı ve toplumsal gereksinimleri desteklemez yanı vermesi olanak-

nizmaları bu yukarıda çizdiğim kısır döngüye yunusamıştır ve kapıları da artık kemilemiş olduğu için, ancak iç ve dış politika, ancak radikal bir yapı değişikliği çağdaş yunusama inşaatı sağlayabilir.

Tabii Doğu-Batı bağlamında Türkiye burjuvazisinin çatışma ve gerilimle karşılaştığı bir yerdir, nihai karar bağlı burjuvazi metropolle verilecektir ama, Batı içindeki tartışma ve ayrışmada, Türkiye burjuvazisi militarizmi yanında yer alır-tamı cömert 'yardım' karşılığı... Nitekim nükleer modernizasyon konusunda alınan tavır böyle olmuştur.

Bir diğer çok güçlü olumsuz ise, Türkiye'nin 'Batı Klübü Üyesi'ni aslında tam rüca etmez, yani Batılılık eline bile fazla gerek kalmadık Türkiye emcemerlerinin Ortadoğu'daki bunalım ve itaskarlıklardan medet umarak, jandarmalık bu bölgede iyice soyunarak Batı'yı yarımdan hakmetmeye çalışmalarıdır.

• Sorunun öbür yanı da ilkel içindeki itenerek politikaların iflğı. Simdiki anayasasıyla, 141-42'ye, Kültür konusuna baktığı yaklaşımla, insan hakları ve demokratik bir rejim sorununa Türkiye olumsuzluk olan yeni dünyaya yer alması nasıl haşarabilir?

• Gerger: Türkiye emcemerlerinin politikaları yalnız dışa değil, içte ve dışta bir bütünlük ile paylaşıp olarak militarizm itenektir. Bunun dışı boyutu Doğu-Batı düzleminde soğuk savaş ise, iç boyutu da 'iç düşman' ya da 'vatan hainleri' kavramlarıyla yunusamaktadır. Bu, durum göre, Kürd olur, komünist olur, irtica olur ve bu günlerde olduğu gibi tümü bir den olur. Türkiye burjuvazisi ve onun bürokrasisi bugünkü yapıyla iç düşmanızı yunusamaz.

Bununla birlikte, iç düşman bütünlüğü de gözönüne alındığında, bu bütünlüğün dolayısıyla da iç örgütleri bozan gelişmeler de sözünün, yani emcemerlerin ilzör. Günün gerçekleri ve gerçektir içte ve dışta yapısı zorlayıcı, hatta ona hayati anlamı kırakıyor. Yeni dünyada Türkiye ancak militarizm yerine dışarda diplomasi ve barış, içerde demokrasi ve insan haklarını ikame edebilir, uygar yerini alabilir; aksi halde Ortadoğu bunalımlarının batağıyla faşist Türk-İslam sentezinin çirkinliğine boğulur. Beklemeli (ci-cümlede edecek) göreceğiz...

Batı, tüm bu sarı ve kırmızı gelişmeler, '1972'deki tarihsel hata'nın karşısında kapitalizmin nihai zaferi olarak algılıyor. Böylece basiretsiz, aşşkın ve hatta gafil 'kafa'dan olumsuz ya yönelik ne beklenir ki...

ratamansızlarda ve bunların temellerini taşıyayamayan bürokrasi, gelişmiş bir biçimde de olsa bunu varmış gibi gösteren Batı propagandasının ehveni ger görüyordu. Bunu karşılık, yakın ya da görünür gelecek içinde NATO'nun ortadan kalkacağına ya da daha doğrusu bir ifadeyle, kurucularına kalderilacağına beklemeli şafidil olur. Aksi olabilir, bu olmaz. NATO metropol kapitalizminin psikolojik, politik, askeri merkezidir, burjuva dayanışmasının (entente) sayımsa-

zaz ekonomide, bürokrasi-burjuvazi parçaları temsil etmekte, gelişmiş bir biçimde de olsa bunu varmış gibi gösteren Batı propagandasının ehveni ger görüyordu. Bunu karşılık, yakın ya da görünür gelecek içinde NATO'nun ortadan kalkacağına ya da daha doğrusu bir ifadeyle, kurucularına kalderilacağına beklemeli şafidil olur. Aksi olabilir, bu olmaz. NATO metropol kapitalizminin psikolojik, politik, askeri merkezidir, burjuva dayanışmasının (entente) sayımsa-

Demokrasi, hemen şimdi!

ÇAĞDAŞ BİR TOPLUM OLMAK İÇİN

Demokrasi: Ülke için. Beklemek yerine, hemen şimdi gerçekleştirmek gerekiyor. Hiç bir hükümetin ya da siyasi partinin kendisini bu ülke gerçeği dışında tutması mümkün görünmüyor.

kümenin, parlamentonun da ekimisi düşüncelerinin değişmekte olduğunu dikkat çekiliyordu.

Yürürlükteki yasaların, 141 ve 142'den başlayarak, düşünce ve ona uygun davranış özgürlüğüne ket vurarak başka yasaların yetmezliğini sözcüklerle ve yeni yasalarla düzelmeleriyle birlikte, eskiden süregelen yasalara göre tutuklanıp ya da hüküm giymiş olanların da özgürlüklerine kavuşturulmaları gerektiği belirtiliyordu.

Ceza yargıçlarının toplumun ulaştığı düzeyin gerisinde kalarak kararlarını vermelerinin kabul edilemeyeceği, bunun tersinin esastır bir haklılık sağlanacağı, toplumun gelişiminin ulaştığı düzeylerin görmezden gelinmeyeceği vurgulanıyordu.

Tektaş Ağaoğlu'nu yargılayan İstanbul 6. Ağır Ceza Mahkemesi heyetinin aldığı kararı böyle açıklamak için zorlamaya gerek kalmıyor. Karar kendisini anlatıyor. Yargı heyeti kendi ulaştığı düzeyi paylamak istiyor. Bu karardan sonra, düşünce suçunun ve o düşünceyi gerçekleştirmenin suç sayılması hâlâ mümkün olabilir mi? Aynı ceza maddelerine göre yargılanan pek çok düşünce suçlusunun, bu karar emsalı altında, yargılamalarının gitkicesi anlaşılmazlaşması nasıl karşı edilebilir?

Oysa aynı günlerde, 22 Eylül 1989 günü Türkiye'ye dönen ve tutuklanan TBKP MK Politbüro üyesi Erdal Talu da, Barış Derneği ve TKP yöneticisi olmak suçuyla, 8 Kasım günü, yine İstanbul'da, 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılanıyordu.

Erdal Talu mahkemedeği sorusunda, barışı korumak için çıldırmamış insanlık görevi olduğunu, 12 Ey-

duğünü, yasal komünist partinin kurulması çağrılarını katılmak için Türkiye'ye döndüğünü söylüyor. Erdal Talu'nun avukatları tarafından belirtilen talebi talibine, bu kez savcı da katıldığı çıkıyordu.

Ancak mahkeme heyeti daha sonra aldığı kararda, "Devşirme konu olan suçun 1980'den bu yana süreklilik arzettiğini, o nedenle konusunu

Derneği'ne ile olduğunu belirtirken, İGDP yöneticisi olduğu sıraladıkça, "TKP ile örgütsel hiçbir ilişkimiz olmamıştır" diyor.

Alaattin Taş, polis sorgusunda söylediklerini mahkemede teyit etmek amacıyla, sözlerini şöyle tamamlıyordu:

"Ancak ben, TBKP'ni üyeyim. Bu partinin kurulmuş olduğu 1988 tarihinden hemen sonra bu partiye yurt dışında üye oldum. Ancak bu partinin görüşlerinin suç teşkil etmediği belli. Ben bu partinin üyesi olduğumda, yurt dışından gelir gelmez başlatılan baskılarla soruşturma-

► Erdal Talu'nun tahliyesini yalnız avukatları değil, savcı da istedi. Alaattin Taş, TKP ve Barış Derneği üyeliğinden yargılanıyor.

lul 1980 askeri darbesi öncesinde Barış Derneği'nin çalışmalarını hiçbir adlı kovuşturmaya hedef olmadığını belirtir. Talu, kendisinin TKP ve TKP'nin 1988'de birleşmesiyle oluşan TBKP'nin yöneticisi ol-

madığını, yasal komünist partinin kurulması çağrılarını katılmak için Türkiye'ye döndüğünü söylüyor. Erdal Talu'nun avukatları tarafından belirtilen talebi talibine, bu kez savcı da katıldığı çıkıyordu.

Ancak mahkeme heyeti daha sonra aldığı kararda, "Devşirme konu olan suçun 1980'den bu yana süreklilik arzettiğini, o nedenle konusunu Derneği'ne ile olduğunu belirtirken, İGDP yöneticisi olduğu sıraladıkça, "TKP ile örgütsel hiçbir ilişkimiz olmamıştır" diyor.

sonun her aşamasında beyan ettim."

Alaattin Taş'ın sorgusunda elde getirildiği tahliye talebi ile, mahkeme heyeti tarafından yurtdışı görülmüyor. Bu arada Taş'ın duruşmasını izlemek için tanınmış Yunan aydınları ve demokratik örgüt yöneticileri N.Fotiadis, K.Flayyapras, S.Georgopoulos, K.Ayestas, I.Papadopoulos, K.Trimonides İstanbul'a gelirken, Yunanistan'da çok sayıda tanınmış kişilerin imzalandığı bir dayanışma bildirisi açıklanıyordu.

Ulusoy salıverildi

Öte yandan, yine 10 Kasım günü İstanbul DGM'de yargılanmaya başlanan Talat Ulusoy hakkında, tahliye kararı veriliyor. Bilindiği gibi Erdal Talu ve Alaattin Taş ile aynı gün yurtdışı dönen Mimarlar Odası İzmir Şubesi eski yöneticisi Talat Ulusoy, hazineci soruşturmasında ve tahliye edildiği gün mahkemede, formal bir üye olmamıştı. Öte yandan, kendisinin TBKP üyesi olarak kabul ettiğini belirtiyordu.

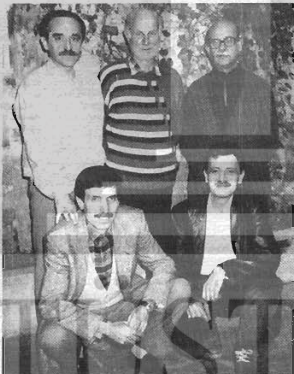
Birbirinden farklı mahkemelerin aynı konuda ayrı kararlar vermelerine karşın, düşünceleri açığa suçlaştırmak kaçınılmaz ve böyle bir suçun varlığına ancak zımnen dayanıldığından da gitkicesi daha açık biçimde ortaya çıkıyordu. Yasalar uygulanabilirlikleri kaybediyordu. 141 ve 142'nin Demokles kılıcı olmanın ötesinde, yıprandıkları, demokrasi-nin kaçınılmaz gelişiminin önünde kaldırılması gereken iki çağdaş engel olduğu gerçeği kendisini yakıcı biçimde gösteriyor.

BOZİŞİK'IN TAHLİYESİ REDDEDİLDİ

Üzün yıllar süren politik geçmişin yargısına son vererek, geçtiğimiz 22 Eylül'de yurda dönen ve ilk sorgusundan sonra tutuklanan Mehmet Bozışık'ın tahliye istemi, 7 Kasım günü reddedildi.

Ankara Merkez Cezaevi'nde iki aya yakın bir süredir tutuklu bulunan TBKP MK üyesi Mehmet Bozışık 89 yılında da dünyadaki en yaşlı politik tutuklu olarak biliniyor.

Bilindiği gibi, Mehmet Bozışık Ankara DGM'deki ilk sorgusunda, Anayasası'nın kendisine tanıdığı "suuna hakkı"nı kutlanacağını belirtirken, ifade veremeyi kabul etmemişti. Bozışık daha sonra Ankara Emniyet Müdürlüğü'nde 12 saat süreyle sorgulanmış, yaklaşık bir hafta gözaltında tutulmuş ve Ankara DGM Savcılığı tarafından, 141/1 maddesi uyarınca tutuklanmıştır.

► Ankara Merkez Kapalı Cezaevi'nde Haydar Kütlü, Mehmet Bozışık, Nihat Sargın, (Öturanlar) Şeref Yıldız, Ahmet Kardan.

Kutlu ve Sargın'ın yurda dönüşünün ikinci yılı

ÖZGÜRLÜĞE DOĞRU

Adımlar (İstanbul): Nihat Sargın ve Haydar Kutlu'nun yurda dönüşlerinin ikinci yılı İstanbul'da gerçekleştirilen bir dizi etkinlikte değerlendirildi.

"13-18 Kasım Özgürlüğe Doğru" haftası nedeniyle hazırlanan Adımlar imzalı ve "Özgürlüğe Doğru" başlıklı büll-bord afişleri, hafta boyunca kentlinin pekçok yerinde asılı kaldı. 13 Kasım akşamı İstanbul Mükiyefiler Birliği'nin Kurucuları'deki lokalinde verilen toplantı ile, hafta açılışı yapıldı. Kocayeli, Güneş, Miliyet, Günaydin, Hürriyet ve Cumhuriyet gazetelerinde Nokta, 2000'e Doğru ve Sokak dergilerinden çok sayıda gazete çıktı. Mehmet Kemal, Şükran Keleş, Füsün Özhilgin, O.Saffet Arolat, Necati Doğru, Emin Tuncay, Koray Düzgören, Ercan Yaşar, Enver Aytekin, Tunca Aslan, Ender Helvacıoğlu, Esmahan Akçol, Atilla Akar, Ayca Atıkoğlu, Atilla Birtürk, Adnan Özpınar, Semir Sazer, Rasim Nuri İleri, İdris Erdiç, Şahbattin Rakursun, Avni Ural'da aralarında bulunduğu toplantıda, Zülfi Dicleli, Selim Mahmutoglu, Toygun Eraslan, Özcan Kesgeç, Yüksel Selek, Adnan Sel, Selma Atabek, Ali Fuat Vardal, Vedat Baranoglu, Yusuf Kutik, Mehmed Cimenen, Ömer Ağın, Emin Turan, Halik Tan İpeki ve Adımlar çevresinden geniş bir topluluk, Kutlu ve Sargın'ın yurda dönüşü ve komünistlerin yasallaşma taleplerine ilişkin ko-

nuşma, tartışma olanışı buldu-lar.

Kocayeli salonunda TBKP'nin ilk Başkanı Behice Boran'ın ölümünden sonra Türkiye'deki enazca törenleri ile Sargın ve Kutlu'nun yurda dönüş sürecini içeren video filmler gösterildi. Kocayeli biliminde, gazeteciler Avrupa Hukukcular Birliği ile Kutlu-Sargın'ın avukatlarını değerlendirmelelerini içeren bir dosya verildi.

Mükiyefiler Birliği lokalinde, yurda dönüşü ilgili bir de fotoğraf sergisi açıldı.

Bu arada, 13-18 Kasım haftası boyunca Dünya Sineması

fuayesinde de "Adını Siz Bulun" adlı bir karikatür sergisi açıldı.

Ayrıca Mükiyefiler Birliği de demokrasinin sorunları konulu bir panel düzenledi. Gazetemizin büşşüdüğü gün yapılan panel, yurtdışından da yabancı konukları çabırlıydı.

F.Almanya'da demokrasi ve özgürlükler şenliği

12 Kasım günü Federal Almanya'nın Gelsenkirchen kentinde Adımlar "Demokrasi ve Özgürlükler Şenliği" düzenledi. Şenliğe Batı Avrupa'nın çeşitli

ülkelerinden Adımlar Temsilcileri, TBKP temsilcileri ve göçmen işçiler ve aileleri katıldı. Toplantının açılışında, şenliğin Nihat Sargın ve Haydar Kutlu'nun yurda dönüşlerinin ikinci yılında yapıldığı ve bunun anlamı üzerinde duruldu. Tüm parti tutsuklarında dayanışma duyguları dile getirildi.

Konuşma sırasıyla, Umur Coşkun, Perwin (Brüksel Kürt Enstitüsü Başkanı), Vedat Türkali, Murat Belge, Bülent Ulu-er ve Ali Taygun demokrasi ve özgürlükler, komünist hareketini yasallığı, birliği, Kırtı hareketi yönelen baaki ve terörün

son bulması, sosyalizmin çağdaş dünyadaki sorunları ve benzer konularda görüşlerini açıkladılar.

Konuk sanatçılar Sadık Gürbüz, Serkan, Edip Akbayram, Şivan Perwer ve folklor ekibi goyoye renk kattı. Ayrıca aynı gün şenliğe katılanların çocukları da kendi şenliklerini düzenlediler. Doksan aşan sayıda çocuk, çeşitli etkinlikler ve resim yarışmalarıyla, can bir gün geçirdiler. Bin iki yüzden çok izleyicinin katkısıyla doldurduğusalon, çocukların kürsüyü zaptetdi. "Gelecek bizim" haykırışlarıyla, coşkuyla sona erdi.

Kutlu ve Sargın'ın dönüşünün ikinci yılında, 141-142'nin hukuksal ve politik hiç bir dayanağı kalmamıştır

YASAL KOMÜNİST PARTİNİN KURULUŞ GEÇTİRİLEMEZ

TBKP Başkanı Nihat Sargın ve Genel Sekreteri Haydar Kutlu'nun yurda dönüşlerinin ikinci yılını nedeniyle, TBKP MK bir açıklama yaptı. Sargın ve Kutlu'nun yurda dönüşlerinin ikinci yılında demokrasi sürecinin bugüne kadar değerlendirildiği MK açıklamasında, ülkede demokrasi sürecinin ilerletilmesi ve yasal komünist partinin kurulması hakkını elde edilmesi için sol ve demokratik güçlere de çağrı

yapılıyor. Açıklamada şu görüşlere yer veriliyor:

"TBKP Başkanı Nihat Sargın ve Genel Sekreteri Haydar Kutlu bundan iki yıl önce yurtdışından Türkiye'ye döndüler. TKP ve TİP yeni politik düşünceler temelinde birleşerek TBKP'yi oluşturdular. Birlik sağlanmasında kısa bir süre sonra yitirdiğimiz TBKP'nin ilk başkanı Behice Boran'ın bütün Türkiye kucaklandı. Kutlu ve Sargın TBKP'yi yasal olarak kurmak için Türkiye'ye geldiklerini açıklamışlardı. Komünist Part'i politik sistem vasıtasıyla bir unsur olarak benimseyen bir rejim demokratik olamazdı.

Başta hükümet, bütün kamuoyu bu görüşüne önce şaşkınlıkla karşıladı. Açıklamaya bir şey olmuydu. Yıllarca haklarında ileri-geri her şey söylenen komünistleri öderler, potansiyel programlarıyla kamuoyunu önüne çıkımlar, övgülerini ni talep ediyorlardı, demokrasi için her türlü öneriyi göze alırmışlardı.

Bu somut görüşleri, hakkı olmayan verdiği güvenle TBKP'nin halkın önünde çıkması; herkeste somut bir anlam taşıdı. Şimdi, iki yıl sonra, kemiz hemen bütün politik ve toplumsal güçler, komünist partinin yasal kurulmasını gerektirildiğini de getiriyor, gerek çoğulcu bir demokrasi için sağlamlı taşıyıcıları kavuyor.

İki yıl içinde Türkiye'nin demokrasinin çevresinde standartlarına ulaşmasının güncümüzün en önemli toplumsal gereksinimi olduğu bilince çıktı. Aşıklik, çocukluk, politik,

ideolojik, kültürel çeşitliliğin sorun değil zenginlik sayılması, şiddetin yasamdan dışlanması, katliam, diyalog ve ılımlı fikirleri geliştirilecekken, yeni bir politik kültürün ilk unsurları biçimlenmeye başladı.

Toplum, son cumhurbaşkanlığı seçimlerinde yaşananları ve şeri çıkartıyor: Çıktı yolu tekir, temel insan haklarını yasama geçtiği hal-kin katliamına açık, özgürlük sağlama demokratik bir rejime ulaşmak-tır. Bütün politik ve toplumsal güç-ler bu hedefle birleşmelidir.

Her alanda yasamın düşüncesi olmadan, yeni bir aydınlanma yaşanmadı Türkiye hiçbir sorununu çözemez. Düşünce özgürlüğü yasam-landı. Güncümüzde düşünce özgürlüğünün eksikliği sağlamlı ile 141-142. maddelerin hiçbir hukuksal ve politik dayanağı kalmadığı tekrar tekrar kanıtlanmıştır. TBKP'nin yasal-sal talebine hiçbir yasa verilmey-zer" Kutlu ve Sargın'ın rnaklılığı halleri için hala devam ediyor. Bu sorulara bugün hiçbir politika ve hukuk adımı inandırıcı ve anlamlı bir yanıt veremiyor. Komünistlerin özgürlüğe çıkması güveneye devam ediyor. Demokrasiin önü tıkanıyor.

TBKP, bütün öteki partiler için açık, serbest katılımı istiyor; niğin politik yasamı yerine almak istiyor; Demokrasi isteyen herkeşi bu istemin yasama geçmesini yordun-çı olmalıdır. Bu çağrısına gerdur-vidir. İnsan haklarında çifte stand-ardiz olmaz. Demokrasi için, komünistler gibi düşüncelerinde de, bütün politik güçler komünistlerin açık ça-

lışma istemini desteklemelidir.

Türkiye'nin güçlü ve etkili bir ko-münist partiyi gereksinimi vardı işçilerin ve öteki emekçilerin çıkar-larını savunacak, aydınlarımızı karışık çıkışın ve işbirliği için de kültürel gelişmeye katkıda bul-na-cak, bugünkü ve yarınki bütün markistleri çatısı altında birleştir-ecek bir komünist parti olma-cak-sın Türkiye'nin 2000'li yıllara hazırlan-ması, politik kültür, teknolojiye gi-nilenmeyi gerektirecektir söz ko-musu olamaz.

Yasal TBKP kurma hakkının kazanılması, böylece bir çağdaş partinin bütün markistlerce ehlirliğine ola-yatılmasının kolaylaşır hazırlay-acaktır. Birlik, yasallık, sosyalizm için çalışan bütün güçler şimdiki bu hakkın kazanılması için birlikte mü-cadele ederek, geleceğin soldaki boşluğu dolduracak, çağdaş, kitle-sel, aktif partinin bugünden hazırlayabilmelidir.

Yasal Komünist Parti'nin kurulması daha fazla gerçekleştirilebilir. Ü-kemizde demokratikleştirme süreci-ni ilerletmek için, demokrasi iste-yen bütün güçlerin, kararlı, somut, elle tutulur adımlar atmasına bugün her zamankinden daha çok ihtiyaç vardır. Cumhurbaşkanlığı seçime-ri sırasında yaşananlar bunu açık-gösterdi. Şimdi yeni, demokratik bir anayasa için, temel insan hak ve ö-zgürlüklerinin sağlanması için herke-ze kendisi istemleriyle politik gücünde katılmalıdır.

Özgürlüğe doğru! Demokrasi hemen şimdi! Yasal Komünist Parti, hemen jim-di!"

F.Almanya demokratik göçmen hareketinin önde gelen isimlerinden, üyemiz, değerli insan

KAMBER KAPLAN'ı kaybettik.

Acımız büyüktür. Ailesinin, F.Almanya'da özellikle Köln'de yaşayan tüm vatandaşlarımızın başı sağolsun.

Göçmen Dernekleri Federasyonu (GDF)

Genel Yönetim Kurulu adına

Genel Başkan

ARIF UNAL

Sovyet Hukuk Profesörü Kartaşkin

"ORTAK AVRUPA EVİNDE TÜRKİYE'NİN YERİ VARDIR"

Yurdal Kayuhan (İstanbul)-Moskova'daki Lomumba Üniversitesi Hukuk Fakültesi profesörü Vladimir Alekseyevich Kartaşkin, "Demokrasi, Özgürlük, İnsan Hakları" konulu konferansa katılmak için 15 Kasım Çarşamba günü İstanbul'a geldi. Türkiye'de bir hafta boyunca çeşitli etkinliklere katılacak olan Prof. Kartaşkin 17 Kasım'da Ankara'da yapılan Kutlu-Sargın duruşmasında iştirak etti.

Kartaşkin 15 Kasım günü kendisiyle yaptığımız ayrıntılı Türkiye'ye gelip nedenini şöyle açıkladı: "Herzedeğin önce Demokrasi, Özgürlük, İnsan Hakları konulu etkinliklere katılmak için buradayım. Tüm ülkeler için, Türkiye ve Sovyetler Birliği için bu sorun çok önemli. Ökülerimiz Avrupa'da Güvenlik ve İşbirliği toplantısına katılıyorlar. Paris'te yapılan konferansa Ortak Avrupa Evi kurulmasını yolunda adınlar atıyor. İnsan hukukal temelleri için girişimde bulunuldu. Tüm Avrupa devletleri için ortak yasalar, normlar, ilkeler

yarattırma çalışılacak. Bu yüzden ülkeler birbiriyle anlaşılmalı, hukukal prosedürlerini öğrenmeli, pratiklerini bilmeli. Deney alışverişinde bulunulmalı. Konferanslar, seminerler bunun en etkin yollarından biri" dedi.

Avrupa'da ortak bir yapı yaratılabilir için, önce ülkelerin iş yapışlarının adadeti, hukuka uygun olmaları gerektiği vurgulayan Prof. Kartaşkin demokrasi sorununa gende ve Türkiye'de de naye ilgi duyduğunu şöyle anlattı: "Hukuk devleti ne demek? Hukuk devleti her devlette insan haklarının ve sorumluluklarının bililmesi, demokrasinin bililmesi demektir. Bütün temel hakları ve sorumlulukları bu ülkelerde kayıta geçirilmelidir. Bu özgürlük ve haklar uluslararası anlaşmalarla pekiştirilmelidir. Bireysel İnsan Hakları Bildirgesi'nde, Helsinki, Soğuk Belgesi'nde ve Kısın bir süre önce gerçekleştirilen Vienna Toplantısı'na Soğ Raporu'nda bu olgular belirtilmiştir.

Türkiye'de Sovyetler Birliği gibi özgürlüğe yönelen bir ülke olmadı. Eğer ülkelerin birisi üzerine aldığı yükümlülükleri yerine getirmeseydi, Vienna'da alınan kararlarda belirtilen gibi, başka bir devlet boyutunda insan haklarını gözden bir ülkede uyandı bulunabilir. We durumu Avrupa Evi'nde tartışmaya girilebilir. İpe bu yüzden her bir ülkedeki hukukal durumu, insan haklarını, demokrasinin gelişimini bilmek önemli. Bu Türkiye için de önemli. Vienna'daki toplantıda da belirtildiği gibi, ülkelerde insan hakları gelişiyor mu, demokrasi gelişiyor mu, sorunlarını anlatan, sadece uluslararası kontrol yolu ile değil, ülke içindeki toplumsal örgütlerin sorunu sahip çıkması, gündeme getirmesi ile de değerlendirilebilir. Bu yüzden gerek resmi, gerek özel kuruluşların, örgütlerin, kişilerin, ülkelerdeki hukukal durumun ne olduğunu bilmeleri gerekir. Herzedeğin önce, bazı ülkelerin örgütlenmeleri engelleniyorsa, uluslararası denetim

► Kartaşkin: Şimdi Türkiye, Kutlu-Sargın duruşmasında, Vienna'da alınan imzaları atması olduğu sonuç belgesine şöyle geçtiktenek mi? Hep birlikte gireceğiz.

mekanizmaları oluşturma doğru gördüğün kollarını hazırlanmalıdır. Ortak Avrupa Evi'nde Türkiye'nin demokrasinin bir hukuk devleti olarak yeri vardır.

Kutlu ve Sargın davasının önemi ise bu noktada kendiliği hissettiriyor. Ben, Avrupa İnsan Hakları ve Özgürlükleri Denetleme Komitesi üyesi olarak mahkemede bulunacağım. Mahkemede, Türkiye'nin sorunu hakkında bir şekilde görüş söyleyeceğim. meydana çıkacaktır. Türkiye kendisi üzerine aldığı yükümlülükleri yerine getiriyor mu, getirmiyor mu, somut bir şekilde

görülmektedir. Bu uluslararası hukukal standartlar, her insanın hakkıdır. Özgürlüğün bilimselini içeriyor. Bu anlaşmalarla göre insanları, toplumsal örgütler ve partiler kurma ve içinde palımsı hakları var. Bu iş yapışları hiçbir şekilde ezni köpürmeye uğramamalıdır. Şimdi Türkiye, Kutlu-Sargın duruşmasında, Vienna'da alınan imzaları atması olduğu sonuç belgesine şöyle geçtiktenek mi, hep birlikte gireceğiz. Değilse, Ortak Avrupa Evi'nin kurulmasında hukukal standartlar oluşturulmasını zorunlu kılıyor."

Avrupa Konseyi ve İstanbul Barosu Sempozyumu

İNSAN HAKLARI BİR AMAÇTIR

zameşewski, Avrupa İnsan Hakları sözleşmesi'ni İyisi Civan Turanoglu ve Avrupa İnsan Hakları dıvına Sekreteri Mare-André Eissen birer konuşma yapıyor. Konuşmacılar, Komisyon ve Divan'ın 30 yılı aşkın süre içerisinde çalışmaları, ilk on beş yılı örnek 1973-1988 dönemine, Komisyon Avrupa İnsan Hakları sözleşmesi, bu süreçte atılmış, bu süreçte kabul edilebilir görülün 12.903 başvuru 573 üyün kabul edildiğini Konsey'e kabul edilen dosya oranının yüzde 45 olduğunu bildiriyor. Türkiye'ye ilgili ise 260 başvuru olduğu 42 bireysel başvurudan 21'inin kabul edilebilir görüldüğü, Divan'ın online ilk on beş yılında yüzde 11 dosya görürken, ilanı 15 yılında bu sayının 349'a çıktığı, 1989 yılında ise bu sayının 25'e atıldığı bunun da her geçen yıl İnsan Hakları'nın korunması konusunda birinci tutarı ve dayarlık tutumun artması olduğunu gösterdiği konuşmacılar tarafından belirtildi. Avrupa İnsan Hakları dıvına Yargı Prof. Dr. Feyyaz Gellekçili'nin başkanlık ettiği öğleden sonraki oturumda, ilk sözü alan Prof. Dr. Rona Akyaz, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin sonuçlarını taşıdığı Türkiye'deki basının konuşma hiçbir ilerlemediğini, medya tutanaklarında ise, konu üzerine söz alan milletvekilleri bulunmadığını söyledi.

Prof. Dr. Münir Kapanal ise, "İnsan hakları bir araç değil, buşı baysın bir amaçtır. Uluslararası alanda başka devletleri etkilemek için, arif bir jest olarak değil insan

hakları alanında adam alınmaz atlamamış" biçiminde kendi yaklaşımı ile getiriyor.

Emekli Büyükelçi Semih Günver birer konuşma yapıyor. 1947'ten itibaren 1985'te değin hükümetlerin İnsan Hakları kurşununda tutumu kısaca anıldıkten sonra, kişisel başvuruların kabulünü otuz yıl sonra yepilim olmasının çok geç alınması bir kez olduğunu vurgulayarak, yine de zamanın Dışişleri Bakanı Yalıt Haliloğlu'nun çekinceleri konuşarak kişisel başvuru hakkını kabul etmesi şaşırtıcı olmasının kurulmasını bir başan olduğunu vurguladı.

Prof. Dr. Edip Çelik, yorum açkılama vb. ne ad verilirse verilisin, Anlaşılabilir Hukuku sözleşmesinin tanınması gibi, Avrupa İnsan Hakları Komisyonu'na bireysel başvuru hakkının kabulüne ilişkin "Tebliğ" metninin yorum ve açıklamaları birer konuşma olduğunu, teknik hak apandına böyle bir çekince koymanın mümkün olmadığını, çünkü sözleşme imzalandıkten böyle çekincelerin kullanılması belirtiyor.

Daha sonra söz alan Prof. Dr. Laili Duran, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin iş hukukta, özellikle yargıda normlar anarlamında da uygulanması için yasaların çekilmesi halinde, bazı korulan uygulanması gerektiği üzerinde durdu. Duran gerek 1981 gerekse daha önceki anayasalarda hukukla göre anayimların uluslararası sözleşmelerin yasa hükümlerinde olduğu, bu nedenle Sözleşme'nin imzalandıkten 1984 tarihinden önce çıkması yasala-

ran İnsan Hakları Sözleşmesi ile çözümlen halinde İnsan Hakları Sözleşmesi'nde kuralları, 1954'ten sonrakilerde ise Yasa kuralları uygulanmasını gerektirdiği belirtir.

Son konuşmacı olan, Dışişleri Bakanlığı Danışmanı Prof. Dr. Suat Bülge ise, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin dört militeratere anlaşılmış olduğunu, bunlara karşı kusur olamayacağını, Anayasa Mahkemesi'nin normatif denetimde, yasaların üzerinde gördüğünü ilişkin kararın bulunduğunu ve İnsan Hakları Sözleşmesi'ndeki hak ve özgürlüklerin iş hukukta uygulanması yönünde evlatları ve yargıya büyük bir görev düşüğünü belirttikten, önceki konuşmacılara eleştirilerini yöneltti.

Daha sonra konuşmacılar dinleyicilerin sorularına sorular yanıtladı. İnce İnsan Hukuku yetkilileri toplantı tutanaklarında en kısıtla redde bir kitapta toplanacağını belirttiler.

15. SAYI ÇIKTI

KASIM 1989

• Her Eşitlik Beşinci mi?

Feyyaz

• Önemli Olur

Çevreleşen Olur /

U. K. Özkan, P. H. H.

• Tarihî İhtisabî İhtisabî

Yıldırım / T. Yılmaz

• Tarihî İhtisabî İhtisabî

Yıldırım / T. Yılmaz

• Tarihî İhtisabî İhtisabî

Yıldırım / T. Yılmaz

• Tarihî İhtisabî İhtisabî

Yıldırım / T. Yılmaz

• Tarihî İhtisabî İhtisabî

Yıldırım / T. Yılmaz

• Tarihî İhtisabî İhtisabî

Yıldırım / T. Yılmaz

dünyaya bakış

Şöner Yardım (İstanbul)-Avrupa Konseyi ve İstanbul Barosu'nun ortaklaşa düzenlediğini "Avrupa İnsan Hakları Komisyonu'na bireysel başvuru hakkı ile Divanın yargı yetkisini kabul etmiş olmasının etkileri ve yaratacağı sonuçlar" konulu toplantı 15 Kasım 1989 Çarşamba günü İstanbul'da Atatürk Kültür Merkezi'nde yapıldı.

Bu oturum halinde yapılan toplantının sabah oturumunun açılış konuşmasını İstanbul Barosu Başkanı Turgut Kasım yaptı. Kasım

konuşmasında İstanbul Barosu'nun bireysel başvuru hakkının tanınması ve divanın yargı yetkisinin kabulü için her zaman etkin gibi hareket edileceğini, 1978 yılında İstanbul Barosu'nun Avrupa Konseyi ile birlikte İnsan Hakları Bildirgesi'ni kurdüğünü ve bu merkezde şimdi yeniden işbirlik çalışmaları olduğunu anlattı.

Prof. Dr. Münir Kapanal başkanıca yapılan sabah oturumunda Avrupa İnsan Hakları Komisyonu'nda görevli M. Andrey Or-

M.Emin Bozarslan ile, Kürd kültürü ve Türlerine-2

"JİN'İN KÜRD YURTSEVERLERİNİN ELİNDE YAŞAMASINI SAĞLAMALYIZ"

► Mevlüt Işın

Adımların 22. sayısında ilk bölümün yayımlanmış M. Emin Bozarslan ile söyleşinin ikinci bölümünü bu sayımızda, son bölümünü ise gelecek sayımızda yayımlayacağız.

- Bir de Kürd dili üzerine yaptığınız çalışmalar merak ediliyor. Bu konuda açıklama yapar mısınız?

Bozarslan: Dil üzerine yaptığım çalışmalar son derece ağır geliyor. Hatta bazen ayrıla o çalışmaları bir el atıyordum. İlk Kürd dergileri ile Kürd masal ve güldürüleri zamanın tümünü aldığı için, dil konusunda zaman kalıyor. Deyim yerinde ise, o konu tam bir övülme gibi her geride kalıyor. Bu konuya da, tasarladığım Kürdçü öykü ve romanlar gibi dergi ve masallardan sonra ya erileceğim.

Dil konusundaki çalışmalar ilk alanlardır. Biri sözlük çalışmasıdır. Buna yıllarca önce başlamıştım. Ancak, dediğim gibi, zaman kalmadığı için öyle karda duruyor. Henüz sözlük toplama aşamasındadır. Bilmem bir yöntemle ve çok geniş kapsamı bazılarını istediğim için, aceleyle getirmek istemiyorum.

- Bu bir Kürdçü-Türkçe sözlük mü olacak?

Bozarslan: Hayır, sadece Kürdçü sözlük olacak. Yani Kürdçe sözcükleri alıp anlamaları Kürdçe olarak açıklanır bir sözlük olacak. Bir örnek vermek gerekirse, şöyle diyorlar: Türkiye'de diyetim ki Türk Dil Kurumu'nun "Türkiye Sözlüğü" ya da Mustafa Nihat Özün'ün "Türk Dil Sözlüğü" yerine, Kürdçü'de benim söylemişim öyle olacak, tamamlandıgı zaman. Şimdiye kadar, Kürdçü söz cükleri değişik dillerde açıklanan birçok sözlük çıkmıştır. Örneğin Kürdçü-Türkçe, Kürdçe-Arapça, Kürdçe-Farsça, Kürdçe-Fransızca, Kürdçe-İngilizce, Kürdçe-Rusça sözlükler çıkmıştır. Ama sadece Kürdçü sözlük henüz çıkmamıştır. Eğer programımız diğer illerden sonra sözlüğe tamamlanabilirsem, ilk kez sadece bir Kürdçü sözlük ya da Kürdçü-Kürdçü

sözlük çıkması olacaktır.

Dil üzerindeki ikinci çalışmam ise, dilbilgisi çalışmasıdır. Buna da birkaç yıl önce başlamıştım. Ancak bu da, henüz son tutuma aşamasında öteye geçemedim. Elimdeki diğer çalışmalarından ona da zaman kalıyor, o da sözlük gibi hep övülme durumuna düşüyor, hep geri planda kalıyor. Eldeki işleri tamamladıktan sonra, sözlük gibi onu da ele alabileceğimi umuyorum.

Dokuz yıllık çalışma

- Biraz da "Jin" üzerine yaptığınız kendi çalışmalarınızdan söz eder misiniz? Nasıl bir çalışma yöntemi izlediniz ve ne kadar süre içinde "Jin" yeniden yayımlanabildi? Yani bu çalışma ne kadar zaman aldı?

Şimdiye kadar Kürdçe sözcükleri değişik dillerde açıklayan birçok sözlük çıkmıştır...Ama sadece Kürdçe sözlük henüz çıkmamıştır. Eğer programımızdaki diğer illerden sonra sözlüğü tamamlayabilirdim, ilk kez sadece bir Kürdçe sözlük ya da Kürdçü Kürdçe sözlük çıkmış olacaktır.

Bozarslan: Önce, dergide yayımlanmış olan tüm yazı, yir, notkama, vurgulu virgüllü, hepsinin Arap "transkripsiyon" denilen harf çevirilerini yaptım, yani hepsini Arap harflerinden Latin harflerine aktardım. Bu ile tamamlanmış, bu kez ikinci işe girdi. O da, dergide yayımlanmış olan Türkçe yazı, şiir ve başka parçaları Osmanlıca'dan Türkiye'ye çevirme işiydi. Bilişigim gibi, o dönemdeki kullanılan "Jin" kalıplağı okuyup anlayabilmelerini sağlamak için dergide çıkması Osmanlıca ne varsa, kitaplarından varıncaya kadar, hepsini ayrıca başgünkü dergide de çevirdim. Bu da, dergi üzerine yaptığım ikinci çalışmam oldu.

Bundan başka, çok önemli gördüğüm ve Türkiye bilimeyen Kürdlerin de okumalarını gerekli gördüğüm bazı Osmanlıca bölümleri, ayrıca Kürdçü'de de yayımladım. Örneğin "Kürd Talam-1 Maarif ve Neşriyat Cemiyeti"nin bilindi ve programı, "H" virdi derneğinin bilirdi ve programı, Kürdçü, Bilist'in Kürd dili

konusunda yazıp derginin 14. ve 15. sayılarında iki bölüm olarak yayınladığı çok önemli bir yazı bu türdendi. Bu parçaları Osmanlıca'dan hem Türkiye'ye hem de Kürdçü'ye çevirdim. Böylece, Türkiye bilimeyen Kürdlerin de bunları okumaları olanağı oldu.

Bir de dipnotlar çalışması vardı. "Jin'in gerek Kürdçü ve gerekse Türkiye bölümlerinde açıklanmasını gerekli gördüğüm yerler vardı. Onlar için de gerekli dipnotlar yazdım. Kürdçü bölümlere Kürdçü, Türkiye bölümlere de Türkiye dipnotlar koydum. Derginin ilk sayısından son sayısına sonuna kadar yazdığım dipnotların sayısı, 1550 oldu.

Bütün bu çalışmalar dokuz yılın biraz fazla sürdü. 1979 yılının yaz aylarında "Jin" üzeri-

yalabilirim:

Sunuş yazısında hem 1900-1920 yılları arasındakı dönemdeki Kürd ulusal hareketinin durumunu anlatmışım, hem de "Jin" dergisinin tüm yönleriyle tanıtımını amaçladım. Bilişigim gibi, yayımların başında, Osmanlı imparatorluğunun sınırları içinde bulunan halkların arasına ulusalcılık akımı girmiş ve giderek gelişip yaygınlaşmıştır. Bir yandan Halkın hakları, bir yandan Araplar kırdırmaya başlamışlar ve imparatorlukları ayaklamak için bir takım örgütlenmelere yönelmişlerdir. İmparatorluğun en önemli unsurunu oluşturan Türklerin arasına da ulusalcılık akımı girmiş, İttihad ve Terakki örgütü bunun sonucu olarak kurulmuş, tüm Türklerin bir tek devleti, anırları içinde toplanmalarını amaçla-

Türkçe çevirisi, çok tutundu. O kadar ki, bazı dostlarımız ayrı bir kitap olarak yayınlanmasını önerdiler. Ama ben öyle düşümlüm. Sunuş "Jin'e" ait olduğundan ve onun için yazıldığından. Onunla birlikte amama gerektigine inanıyorum.

Tüm dünyada bir tek koleksiyon

- Bir de "Jin'in" nasil bulduğunuzunormak istiyordum. Gerçi sunuşta bu konuyu anlatmışsınız ama, Türkiye'de bu konu da bilinmiyor. Bunu da açıklar mısınız?

Bozarslan: Ben "Jin'i" 1968 yılında bir rastlantı sonucu buldum. Daha önceleri, bir zamanlar "Jin" adında bir derginin yayınlanmış olduğunu düşünmüştüm. Ancak, "Kürd dilinin yayınlanamadığını son bir derginin sayıları da yaklaşıp çok edilmiş ve derginin bir yazı kalemi"ni" söylettileri yayındı. 1968 yılında bir konu için caki bir kitabı arıyordum. Osmanlılar dönemine Arap harflerine basılmış, tozlanmış yüzlerce caki kitabın arasından bana gerekli olan kitabı ararken, birdenbire, "Jin'in" ciltli bir koleksiyonunu gördüğüm elimde. Derginin her 25 sayısını biraraya getirilmiş ve "günün birinde birinin eline geçecek de yarınlar!" diye düşünmüştüm.

"Jin" için yazdığım "Sunuş"un 7. bölümünde de belirttiğim gibi, hemen o anda, "Jin'in" tüm sayılarını Arap harflerinden Latin harflerine çevirmeye karar verdim. O zaman kendim kendime şöyle dedim: "Ne yapaydım, "Jin'i" diriltilemez. Bu derginin adı nasil ki "Kürd yurtseverleri ve ulusseverlerinin gönüllüde yapışorsa, o'nun kendisini de diriltilemez. Kürd yurtseverlerinin elinde yaşatmasını sağlamalıyız."

Ne var ki Türkiye'de öyle bir çalışma yapamam olanağızda. Öyle bir çalışma bir ayın, bir yılın işi değil, yıllarca sürebilecek olan bir işti. O unuz sonra içinde öyle bir çalışma yaptığımıdan mutlaka posifan haberi olacaktı. O zaman da çalıştığım işi basıp elime o tek koleksiyonu alıp götürecektirdi ve imha edecektirdi. Ve "Jin" o zaman, adı var kendisi öyle anıtlarına dönmekti. Çünkü rastladığım o koleksiyon, bildiğim kadarıyla tüm dünyada var olan

ne çalışmaya başladım.1988 yılının sonbaharında beşinci cildin çıkmasıyla"Jin" üzerindeki çalışmam tamamlanmış oldu.

85 sayfalık sunuş yazısı

- "Jin" için yazmış olduğunuz bir de sunuş yazısı vardır. 85 sayfa tutan bu sunuş yazısı, da ayrı bir çalışma niteliğinde gözüktüyor. Bu kadar uzun bir sunuş yazısına neden gerek gördünüz?

Bozarslan: Evet, bu da ayrı ve başlıbaşına bir çalışma sayılabilir. Bu sunuş yazısı, gördüğüm gibi her iki dildir. Önce Kürdçü olarak yazdım. 85 sayfa tutan Kürdçü "P" kışkı adımlar tuttu. Sonra da Kürdçüden Türkiye'ye çevirdim ve Türkiye'de de "Sunuş" adını verdim. Türkiye'de 85 sayfa tuttu. "Jin'in" her beş cildi için yazdığım sunuş yazısını, derginin birinci cildinin başında yayımladım ve Kürdçü ile Türkiye çevirisini art arda yerleştirdim. Derginin kendisi Kürdçü ve Türkiye olduğu için, sunuş yazısının da her iki dilde olmasını gerekli gördüm.

Bu sunuş yazısını neden bu kadar uzun yazdığım konusunda gelince; bu konuyu şöyle açıklar-

yan Tutaralcılık fikri de yine bunun sonucu olarak doğmuştur.

Peki, o dönemdeki Kürdçü durumu ve tutumu neydi? Osmanlı imparatorluğu sınırları içindeki halklardan biri olan Kürdler ve özellikle Kürd aydınları, ulusalcılık akımından ne ölçüde etkilendiler, neler yaptılar, hangi değişiklikler üzdiler, hangi dergileri çıkardılar ve çalışmaları yapıyorlardı kimseler? Ben, işte bütün bu sorulara yanıtlar vermek ve bu konuları aydınlatmak istiyordum ki bu sunuş yazısı yazıldı. "Jin" dergisi de, o dönemdeki çalışmaların bir ürünüydü.

Bir de, bu sunuş yazısını okuyan kimsenin "Jin" hakkında derin bilgiye sahip olmasını istedinim. İsticim ki okuyucu, sunuş yazısından sonra dergileri okumaya başlasaydı, güçlüklerle karşılaşmasın, tanişik konularla karşılaşsın. Ayrıca, belki herkesin eline "Jin'in" her beş cildi gemesin. Böylece de, Kürdçe ya da Türkiye sunuş yazısını okumakla "Jin" tanımış, hakkında bilgi sahibi olmuş olurdu. İşte, sunuş yazısını uzun tutmamın ikinci nedeni de budur.

Gerçekten de bu sunuş yazısı, hem Kürdçü ve hem de

DAC halkı artık eskisi gibi yaşamak istemiyor

YENİ BİR DÜNYA KURULUYOR

► Ayşe Biçe Dicleli/Bah Berlin

"Dünya Yıkıldı! Sosyalizm Bitti!" "Özdeşlerin manzillerine, kitle itelimi araçlarını insanlara kalemle vermek ilâdileri yene beklenen" "Dünya yıkıldı! Sosyalizm Bitti!"

Peki, gerçekte ne oldu? DAC'ndeki son yığılma gösterilerinde strekili taştan bir pankart var: "1989 Ekim Devrimi!" Evet, bu bir devrim, kesinlikle bir devrim. Lenin'in yıllardır tartışıldığı devrimci duruma ilâkin olarak sıraladığı hangi koşul varsa, tümü ya anında DAC için geçerli, halk, yazgının eline alması beşyözlü, söktüğü soyulmuş, soyulmuşun gerektirdiği, bu öyle bir devrim ki, bugüne kadar gerçekleştirilen farklı olarak, trendir işletmek, fabrikaları çalmak, dükkânları açmak. Aynı insanlar düştüğü. Gececi sokağa çıkıp söktüğü.

40 yıldan beri, iki Almanya'nın birleşmesinden yana olanlar, 1937 senelerinde söz edenler, en gerisi, milliyetist güdülerin ve batılılaşma ABD Başkanı Bush, soviyet içinde demecâsüne demecâsüne verirken, çağın devriminin mantığını hiç anlamaması: Halk böyle güç olma stratejisiyle konuşarak, DAC'nin

Artık Avrupa için yepyeni bir politik, ekonomik ve askersel çerçeve gerekmektedir. Ve böyle bir çerçeve Doğu'da da, Batı'da da, Türkiye'de de eski klişeleşmiş anlayışlarla oluşturulamaz. Yeni yaklaşımlar gereksinimi gelmiş, kapıya dayanmıştır.

► "Dünya" artık buluşma noktası...

bazı değerler dışına çıkma tüpüyle engeç edilmiş gerektirdiğinden demurmak. Federal Almanya Başba-

kanı Helmut Kohl, Berlin'deki bir konuşmada, "iki Almanya'nın birleşmesi" derken, Doğu'la-Batı'lı Al-

manlar tarafından istiklanacağını acaba düşünmüş müydü? Açık ki, eski stratejilerle eski yaklaşımlarla böylece bir gelişmeyi açıklanmaya ve yönlendirilmeye kalkmak olamaz!

DAC'ndeki gelişmeler, "sosyalizm" ifadesiyle birlikte "kapitalizmin zafarı" ni ilan edenleri için şaşırtıcı. Çünkü dünya olmadık bir biçimde ya da bilâhale tanık olamadığı ölçüde taban demokrasiyi söz konusu. Bu öyle bir demokrasi ki, Batı ya da "burjuva" demokrasiyi denilenden büyük çapta ayrılmakta. Üniversitelerde, işletmelerde, okullarda, toplumun her yanında özyönetim mekanizmaları üzerinde duruluyor. Kapitalist dünyada nasıl bir yanda "pazar ekonomisi"nden konuşuluyorsa, DAC'ndeki mubalefe çevrelerinde hükümetinde de aynı şekilde toplumsal değer sistemleriyle konuşulmakta. İnsanların bir birlerinden ayrılmayı amaçlarıyla birliğinde ya da bilâhale tanık olamadığı ölçüde taban demokrasiyi söz konusu. Bu öyle bir demokrasi ki, Batı ya da "burjuva" demokrasiyi denilenden büyük çapta ayrılmakta. Üniversitelerde, işletmelerde, okullarda, toplumun her yanında özyönetim mekanizmaları üzerinde duruluyor. Kapitalist dünyada nasıl bir yanda "pazar ekonomisi"nden konuşuluyorsa, DAC'ndeki mubalefe çevrelerinde hükümetinde de aynı şekilde toplumsal değer sistemleriyle konuşulmakta. İnsanların bir birlerinden ayrılmayı amaçlarıyla birliğinde ya da bilâhale tanık olamadığı ölçüde taban demokrasiyi söz konusu.

Açıklanan programlara, öncelikle

re bakıyoruz. Yasaklanan TRPK programının ana doğrultuları, Nihat Sargın, Haydar Karim, Mehmet Boztaş, Ahmet Kartal, Serif Yıldız, Ercan Tulu, Alattın Tığ ve tüm TRPK taraftarları, yalnızca Türkiye'de değil, evrenselde de kabul edilmiş olan bir hareketin mensupları olarak dünya ölçeğinde doğrultularda.

DAC'ndeki gelişmeler, dünya üzerinde de yepyeni bir durum yaratmış. Artık dünya da eski dünya değildir. Artık Avrupa Topluluğu, 1992-Tek Pazar ile ilgili gelişmeler, yeni bir biçim almaktadır. Artık NATO ile Varşova Paktı'nın varlığı, zorunluluğu, silahlıların ve daha fazla silahlanmasını gerektiren insanlara anlatmak ve kabul ettirmek hiç de kolay olmayacaktır. Çünkü artık, Avrupa için yepyeni bir politik, ekonomik ve askersel çerçeve gerekmektedir. Ve böyle bir çerçeve, Doğu'da da, Batı'da da, Türkiye'de de eski klişeleşmiş anlayışlarla oluşturulamaz. Yeni yaklaşımlar, yeni anlayışlar gereksinimi gelmiş, kapıya dayanmıştır.

Peki gelişme ne yönde olacak? Bunu, sağduyu derlemlerine bakarsak, bir karni devrim mi söz konusu olacak? Açık ki, bu durumda karni devrim yeriyordun varlık-yokluk sorununun gündeme getirir. Çünkü her iki Almanya'da da kendi denetimlerinde olmayan silahlar, silahlı kuvvetler ve vs. mevcuttur. O halde her iki taraf için bir çıkış yolu kalıyor: Sağduyu! Söğüt savaş kılıplarının terkedilmesi! Yalnızca Almanya için değil, tüm Avrupa için yeni bir alternatif oluşturulması!

Bütün politik güc, bir görev ile karşı karşıya. Bu görevi tamamlanmış hissetmek için kime tek başına gelecek.

Peki ya Türkiye? Yeni gelişmeler, olumsuzla olan yeni dünyaya nasıl ayak uyduracaktır? Benim, ilâde devir programatik yaklaşımlarından en başkısı olan TRPK'de, Programı toplasınlar, yöneticileri hapset, bir TRPK ile Türkiye hiçbir şey ayak uyduramazcağı gibi, tam tersine, ayak bağı olacaktır! Düvar bizi de yıkacaktır, ancak barışı, yığılma, yarınlar biçiminde mola-deleyi öğrendiğimizi ölçüde...

ASBP'NİN YENİ PROGRAMI

Eylem Programı, demokratik bir koalisyen hükümeti ve radikal reformlar öngördüğü gibi, DAC'ndeki sosyalizme daha fazla demokrasiyle yeni bir dinamizm katmayı hedefliyor.

Almanya Sosyalist Birlik Partisi'nin Merkez Komitesi'nin 10. Plenumu'nda kabul edilen Eylem Programı, partinin ya da kendi genel sekreteri Egon Krenz tarafından parti tabanıyla birlikte düzenlenen miltinide açıklandı. Eylem Programı, demokratik bir koalisyen hükümeti ve radikal reformlar öngördüğü gibi, Demokratik Alman Cumhuriyeti'ndeki sosyalizme daha fazla demokrasiyle yeni bir dinamizm katmayı hedefliyor.

"Politik Sistemde Reform" başlıklı bölümde, yeni bir seçim yasasının yapılmasını öngörüyor. Özgür, genel, gizli, demokratik seçimler ve bu seçimlerin her aşamasında demokratik denetimle açık olmaları gerektiği esastır. Mubalefe Reformları ile ilgili olarak ise, Anayasa'nın 101. maddesinde tüm yeni politik örgütlenmelerin de seçimlere katılabilmesi.

"Sosyalist Halkın Devleti" başlıklı bölümde, Merkez Komitesi bir Anayasa Mahkemesi'nin kurulmasını öngörüyor, bir dizi yeni yasaların çıkarılmasını gerektirdiği vurgulanıyor. Bunlar: Örgütlenme özgürlüğü, gözetim özgürlüğü, seçme yasa-

sı, kitle itelimi araçları üzerine ya da, ceza hukukunun değiştirilmesi. ASBP, parti içindeki tüm ayrıcalıkların kaldırıldığını açıklarken, hükümetin de aynı yönde davranmasını talep ediyor.

"DAC'ın Savunması" başlıklı bölümde, ülkenin askeri doktrininin parlamentoda ve kanunoyunda tartışılmasını ve kanunlaştırılmasını öngörüyor. Askerlik yerine sivil görevlerin gündeme getirilmesi de söz konusu ediliyor.

"Geniş Kapsamlı Enformasyon ve Kitle İletimi Araçları Politikası" başlıklı bölümde, sosyalist demokrasinin için tüm kitle itelimi araçlarını özgürlük tanıması gerekliliği kaydediliyor.

"Geniş Kapsamlı Ekonomik Reformlar İçin" başlıklı bölümde, Merkez Komitesi, pazar koşullarına yönelik sosyalist plan ekonomisinin ekonomik süreçlere katılan herkesi teşvik edecek biçimde öğütlenmesini öngörüyor.

"1990 İçin Yeni Bir Plan" başlıklı bölümde, tüketim araçları ile yedek parça üretiminin ağırlık verilmesi gerektiği belirtilmektedir. İstikrarlı ve ekonomik ve sosyal tüm verileri

çerçemesi gerektirdiği vurgulandıktan sonra, yeni bir Emeklilik Yasası'nın çıkarılması öngörülüyor.

"Yenilenmiş bir ASBP" başlıklı bölümde, Marksizm-Leninizm partinin dünya görüşü olarak bırakmaya devam ettiği, ancak partinin bundan böyle gereği tekeline alınarak vazgeçtiği, fark ve eşitlik görüşlerinden yana olduğu kaydediliyor. Parti içi demokrasinin tabanla doğru olarak gerçekleştirilmesi üzerinde durulan bu bölümde, yeni bir tüzüğü yapılması, bu tüzük, bir görev birliğin adayın çıkmasını garanti altına alınması öngörülüyor. Parti aygıtının küçültülmesi, yetkililerin azaltılması ve yönetim görevlerinden kadınlara saygının artırılması, yeniden yapılmaya için mihnet taşıları arasında sayılmaktadır.

"Kadınların Özgürce Gelişmesi İçin" başlıklı bölümde ise, hükümet, parlamentoda, belediyelerde düzeylerinde kadın örgütlenmelerini oluşturulmasını öngörüyor.

Eylem Programı, "Özgür, başımsız sendikalar" ile birlikte yeni bir Genişlik Yasası'nın da gündeme getirilmesini savunuyor. □

Yunanistan'da hükümet krizi çözülebilecek mi?

SANDIKTAN YİNE SANDIK ÇIKTI

► Bütünün Gülşen

Atina-5 Kasım seçimlerinin sonuçları öğrendirli dağıldı. Yeni Demokratik Parti yüzde 46 ile (yüzde 25 arası) 148 milletvekili, PASOK yüzde 40 ile (yüzde 1,5 arası) 128 milletvekili, Sol Birlik yüzde 11 ile (yüzde 2 diğisi) 21 milletvekili çıkardı.

Diğer taraftan, bir milletvekili çıkaran Çevreler ilk defa Yunan parlamentosunda temsil ediliyorlar. Bir seçim bölgesinde PASOK ve Sol Birlik ortak adıyla olarak seçilen başmınz bir milletvekili ve Batı Trakya'dan seçilen başmınz Türk milletvekili ile, 300 sandalyeli Yunan parlamentosu tamamlandı.

Soruç olarak, Yunanistan'da yine bir partinin tek başına hükümet kurabileceği için gerek 151 milletvekilini çıkarmadı.

Partilerin açından seçim sonuçları

Bu seçimlerde de Yeni Demokratik Partisi tek başına hükümet kuracak göçe ulaşma hedefini gerçekleştirmedi. Oylarındaki artışta ise, kısmen PASOK seçmen tabanında sağa doğru bir kayma, kısmen ise Yeni Demokratik Parti'den koparak daha liberal bir çizgi izleyen Demokratik Doğru Partisi'nin yüzde 2'lik oy oranının bu partinin 5 Kasım seçimlerine girmemesi sonucu büyük ölçüde Yeni Demokratik'in dönmesi olmasın eksen olarak görülmüyor.

A. Papandreu yaptığı ilk açıklamada seçim sonuçlarını PASOK için "zaf" olarak nitelendirerek, politik haklarımızı vurguladı ve "demokratik-lerici çizgi" arasında birbiriyle geçişli diye belirtti. Kayıtsız, PASOK oylarındaki yitirdiği 15'lik artış Sol Birlik seçmeninden geliyor.

Eklemlenmesi gereken bir diğer nokta da, PASOK'un, kırkdan dönemindeki politikasından hoşnutsuz olarak, partiden uzaklaşan üyelerin ortak-birleşimci bir kongre hedefi ile önce önemli ölçüde toparlanmaya başlaması.

Sol Birlik oylarındaki gerilemede birimci etken Yeni Demokratik Partisi ile birlikte Cenetaki hükümetinin desteklenmesinin tabanının bir bölümü tarafından onaylanmaması olsa gerek. Nitekim PASOK sol seçmen yığınına yönelik propagandasını bu noktada yoğunlaştırarak Sol Birlik'i seçim öncesi dönemde her savunmada birakmaya çalıştı.

Diğer taraftan, Sol Birlik'in desteklediği Cenetaki hükümetinin attığı önlemleri alanında toplumdaki etkilerinin ortaya çıkması için daha fazla zamana gerekmesini olduğu çıktı. Ancak, seçimlerde çok geçen çok kısa süre içinde Sol Birlik'e bulaşma ihtisarsından yeni politikasını açıklamadıkları gecikmeler ve etkisizlikler de sonugeti oldu.

5 Kasım'dan sonra,
17 Kasım'dan önce

Yeniden seçimlere mi gidilecek, yöse hükümet krizine bir çözüm bulmaya çalışacaklar mı?

Şol Birlik oylarındaki gerilemede birimci etken Yeni Demokratik Partisi ile birlikte Cenetaki hükümetinin desteklenmesinin tabanının bir bölümü tarafından onaylanmaması...

Sol Birlik'i hükümet görüşmelerinde temsil eden YKP başkanı H. Florakis sağa vadedi ve geniş bir koalisyon istiyor.

zile mi bulamazlar? Bu sonuçları yanıtlan 17 Kasım günü Micoicos, Papandreu ve Florakis'in katıldığı, Cumburbaşmın'un başkanlığında görüşmeler sonucunda netleşecek.

Yeni Demokratik Partisi eksi, "PASOK'un sağdiki bir bölümü" ile işbirliği politikasından vazgeçerek, güçlü bir Yeni Demokratik hükümeti çıkarma hedefine, yeni bir

koalisyon hükümetinin oluşturulması ve 1990 başlarında yeniden seçimlere gidişmesini savunuyor.

İlk başta PASOK'un önerdiği "demokratik-lerici çizgi"nin hükümeti'nin kurmasıydı. Bu çizgi, PASOK, Sol Birlik, ortak aday olarak seçilen başmınz milletvekili ve Çevre milletvekili olarak öğürölüyor ve böylece parlamentoda 151 sandalye sağlanıyor oluyordu. An-

cak, Çevreler hiç bir hükümeti desteklemeyceklerini açıkladılar. Sol Birlik, Çevrelerin bir kararında başmınz olarak, parlamentoda "lerici bir hükümet" için gerekçe çöğünlün bulunmadığı gerekçesiyle PASOK'un önerisini kabul etmedi.

Sol Birlik'in PASOK ile koalisyonla girmemesinde önemli bir neden olarak, PASOK içindeki "Avri-

ani" (Yann) gazetesini çevresi gösteriliyor. PASOK yönetiminde önemli bir ağırlığa sahip olan bu grup, Sol Birlik tarafından "anti-demokratik" çizgili olduğu gerekçesiyle "lerici" olarak nitelendirilmekte.

Bir başka nedenle de, PASOK'un işbirlikçileri yavaşça konuşunda bir güven boğuşlunun olmasın. Bu boğuşlunun karşılığında, PASOK'un "istidat" döneminde programı ile yapıtları arasında ki fark gösteriliyor.

Bunun üzerine, PASOK da sonunda geniş tabanlı bir hükümet görüşlünü benimsenmiş bulunuyor, ancak bunun için nisbi temsile dayalı seçim sisteminin benimsenmesini koşullar olarak öğürölüyor. Bu konuda anlaşma sağlanmasın, hükümetin gerekli ekonomik kararlarını alıp, uygulayabilmesi için en az 12 ay ıbbasından kalmasını istiyor.

Sol Birlik, en geniş görüşlerden oluşan, kimi acil sorunları (nisbi seçim sisteminin yapılması, Cumburbaşmınz üzerinde mutabakat gibi) çözecek kısa vadede bir hükümet öneriyor. Bunun ise, bölümleri bir hükümetin büyük kararları alamayacağı görüşünde dayandırıyor.

Yine "aşçim hükümeti"

Ortaya çıkms bulunan son durumda, tüm partiler arasında bir koalisyon hükümeti kurulması istenir, mutabakata varılmı bulunuyor. Bu hükümetin kısa vadede olması konusunda Yeni Demokratik Partisi ile Sol Birlik anlaşır; PASOK da, Yeni Demokratik Parti'nin nisbi temsili yetisini kabul etmesi koşullayla, buna katılmakta. PASOK ve Sol Birlik arasında, nisbi temsile dayalı seçim sisteminde uzar edilemez komandasına anlaşma sağlandı. Yürürlükteki sistem temsilde tek başına hükümet kurabilmeyi hedefleyen Yeni Demokratik Partisi'nin şimdiki kadar bu konuda tutarı ise olumsuz.

Bu nedenle, 17 Kasım görüşmesinde de kilit sorun bu konu olacak gözlenmektedir.

Bulgaristan'da da perestrojka gündemde...
GECİKEN İSTİFA VE SONRASI

► Sadettin Yumusak

Sovyet perestrojkasını "çoşkuyla selamlayan" ilk ülkelerin biri Bulgaristan'dır. Ama bu, özünde eksi tarz, "gelecek" yaklaşımın bir ürünü olduğu için, "Bulgar perestrojka'sı" -kimisi anlamada ve zaman zaman istisnalar olmakla birlikte- genel olarak lafa kalan, yitirizel bir taktiklin özetine pek geçmemiştir. Bunun tek deçisine de, başlatma nedeti gerekçesi bir yenileme için, 21. yüzyıl eşçininde Bulgaristan'ın gerekçesinin duyduğı yeni politikaları başlatmaya ıtrebileceği ve yaşıma geçirilebileceği bir kadro yenilenmesinin önündeki güçlüklerdir. Bulgar Komünist Partisi 1980'lerden

başlarından beri, yağlı kuşuğun yeni gelişmeler ayak uydurma sorunları ile kadro alanında kendini dayatmaya "geçmişçe" arasında da bocalayarak, bu soruna çözümler arıyor.

yeni olanak

Son Ulusal Konferansında, Genel Sekreterlik sorunu üzerinde de dünyalmasına karşın, bu olanak kullanılmayan Bulgaristan Komünist Partisi, gecikmeden kaynaklanan bir dizi sorunların artan ağırlığı altında sonunda yıllardır üzerinde konuşulan konuyu çözüme girişebildi. Ancak sorun hiç kuşkusuz eski genel sekreterin görevden çekilmesiyle bitmiyor, tersine

ne henüz başlamıyor. Partide, devletle, parti ile devlet ve devlet ile toplum arasında ilişkilerde, bütün alanlarda köklü bir yeniden yapılanma, açılış ve demokratikleşme Bulgaristan'da nasıtl bir süreç izleyecek, bunun özümlüdeki ağırlığı görüceğiz. Umarız Bulgaristan'ın önceden açılan yeni olanakları bu kez iyi değerlendirebilir.

Balkanlar bölgesinde, Türkiye'ye komşu bir ülke olması kadar, toprakları üzerinde önemli sayıda bir Türk kökenli etnik grubun bulunması nedeniyle de, Bulgaristan'daki bu süreçler Türkiye'yi, ilerici-demokratik kamuyu ve özel olarak komünistleri yakından ilgilendir-

iyor. Sofya'dan son günlerde gelen haberler yeni yönetimin bu soruna yönelik daha gerçekçi yaklaşımları geliştirebileceğini umudunu veriyor. Bilinmelidir ki, sorunun çözümü sosyalist devletin yurttaşlarının kıtlım-sorumluluk bir kesimiyle içine düştüğü anlaşılmalıdır. Soru, terlip, adı, demokratik bir çözüm buluş" yönünde köklü ve içten adanması altınmasında, bu yurttaşların tüm diğer yurttaşlarla eşit haklara sahip olarak, etnik-dinsel-kültürel kimliklerini özgürce yaşatmalarına olanak tanınmasında geçiyor. O zaman, ilk komşu ülke için de bir sorun olan göç olayı kolayca geride bırakılabilecektir...

Namibia'da ilk genel seçimler

ÇOĞUNLUK SWAPO'DA

Gürhan Uğcan (Stockholm) - Yüzyıla yakın bir süredir ıslah altında yaşayan Namibya'da Birleşmiş Milletler'de geçtiğimiz Nisan ayı içinde alınan karar gereğince genel seçimler yapıldı. Önce yitirilen özgünlük ve oy verme merkezlerinin dağılımı; yüzünden beş gün süren oylama sonucu SWAPO, oyların %54'ünü alarak parlamentodaki 72 sandalyeden 41'ini kazandı. Seçimlerin ikinci büyük partisi Democratic Turnhalle Alliance (DTA) oyların %30'unu toplayarak 21 sandalyeye elverişli oldu. Diğer oyların %15'ini alarak 7 sandalye kazandı. 8 küçük parti arasında da paylaşıldı.

Seçimlerin yasalarına uygun olarak gerçekleştirildi. DİM sürece rince açıldı. Oy vermenin fiziki koşullarına göre olduğu bu seçimlere katılım oranının yüzde 97.28 gi-

bi yüksek olması, Batılı yorumcuları şaşırttı.

SWAPO için bu sonuç, hem kazanıp, hem de kayıp içeriyor. Ağır- lıkla Ülkenin kuzeyindeki Owam- bo halkının partisi olan SWAPO, Güney Afrika'lı beyazlarca, 'Baiki terör ile sindirilmiş' olmakla suçlanı- yor. Onlara göre 'halka bir kez sebert ve o kullanan şunu verile, SWAPO' luların eline yüzde 26 oranında bile oy geçmeyecekti.' So- nuç, tam tersini kanıtladı. Owam- bolular, oylarının yüzde 37'ünü SWAPO'ya verdiler. SWAPO'nun kayıp ise oyların 2/3'ünü (yüzde 64) bulamaması oldu. Dolayısıyla ilke tarihinin ilk anayasasını kendi başına yapamıyacak.

Halkın büyük çoğunluğunun okuma yazma bilmedikleri Nami- bi'da seçimlere, efit olmayan ko- çuk-

larda sürdürülen bir kampanya ile gidildi. Güney Afrika'dan bol pa- ra, tehditler ve tehditli kullanan yöntemler oldu. Ayrıca, SWAPO' dan ayrılan bir grubun kurduğu SWAMOPD partisi de ad ve am-blem benzerliği ile, okur yazar olma- yan halkın kafasını karıştırdı.

SWAPO'nun 21 yıldır verdiği si- lahlı uğraş, bu seçimlerden sonra sivil uğraşa dönüyor. SWAPO'lular sürekli olarak 'damlı sol' görüşler belirterek, güçlü ve büyük kompa- sunu kuramaması gayret gösteri- yorlar. Hem iş, hem de bu ticaret- te bu kompanya Güney Afrika'ya ba- ğımlı olan Namibya'nın gerçek kur- tutulmuş, uzun süredir bir demokrasi olmasın ekonomik ve parlamen- tarye geliş- me ve yeni bir uluslararası ekono- mik düzen uğraş sonucu gerçekle- şecek.

► SWAPO'nun başkanı Sam Nujoma, büyük olasılıkla ülkesinin ilk lideri olacak.

EL SALVADOR'DA SİLAHLI AYAKLANMA

SAN SALVADOR (SALPRESS) - Kuruşluk Ordusu FMLN, 12 Ka- sim Pazar günü başlatmış oldu- ğu eylemi sürdürüyor. Gerilla- lar Başkent San Salvador'un iki semtini ele geçirdiler. Kentin ku- zey semtlerinden, ordı ile geril- lar arasında kanlı çatışmalar sürüyor. Hükümet güçleri, sivil halka ateş açarak gerillaların ya- yılmasını önlemeye çalışıyorlar. Başkentte gerillaların halften destiğini aldığı gözleniyor. Evi- lerin birbirlerine kompa düzen- lenen delce haldı, gerillaların ev- lerden evlere dırdardın geldi- moden gecmelerini sağlıyorlar. Aynı zamanda, sokaklara gile- ler yığın halkı, askeri askeri- lerin gecmelerini duyuyor. Salva- dor'un muhabiri, gerillaların karnaca gitti yayıldığını bildir- yor.

Ordu güçleri basına da saldı- rın ve ABD'nin görevlerini ku- ban- ghen derinden bekliyor. Dünya kamuoyunu, Christiani Hükümetinin halka karşı giri- şimleri sonuğunu kamayış- tırıyor.

dan bazı gazeteciler, askerlerce götürüldüler. Savunma Bakanı General Larios, basının sekeret- dolama hakkını yasaklandı- ğı bildirdi.

FMLN (Fronte Fardabundo) Partisi Para La Liberacion Nacio- nal) tarafından halka yapılan çağrıda şu görüşler dile getiril- di:

"FMLN, 1981'den beri iş sa- vın politik bir çizimle sonuçlan- mayı uğraşı. Bu çabamız, or- dunun ve aşırı sağ silahlı saldı- rıları ile karşılaştı. Ülkemizdeki gerçek iktidarı ordı olduğu bir kez daha ortaya çıktı... Fe- deyatve Sendikamızın bazı işle- re karşı yapılan saldırılar; bu şiddetin son örneğidir."

"İşçilerden, bize destek olmak için işyerlerini genel grevleri is- tiyoruz..." "Uluslararası kuru- luların, yaralı sivillere kula- ban- ghen derinden bekliyor. Dünya kamuoyunu, Christiani Hükümetinin halka karşı giri- şimleri sonuğunu kamayış- tırıyor."

"Askerleri, ARENA partisi- nin ve ABD'nin görevlerini ku- ban- ghen derinden bekliyor. Dünya kamuoyunu, Christiani Hükümetinin halka karşı giri- şimleri sonuğunu kamayış- tırıyor."

İŞKENCEYE KARŞI PROTESTO

TT-Ajanın/Leveç/ 'Leveç, Türkiye'de geniş çapta uygulan- san işkenceye karşı Avrupa Komisyonu nezdinde protestoda bulunmalıdır!' Parlamen- toda grubun altı partinin or- duğu önerisi, sosyal demokrat parlamen- tarye ve avukat Hans- Gerd Frank bu sözlerle ha- na- na açıldı. Frank, Türkiye'de görülen bulunan işçilere kar- şı uygulandığı bilinen işken- ce konusunu, Avrupa Komisyo- nı'na yakında yapacağı bakanlar düzeyindeki toplantıda gündeme getirilmesini istedi. Partile- rin ordu önerisinde, bu önle- min ivedi bir çözüm getirmeye- ni halinde Türkiye'nin Avrupa Komisyo- nı'na işkence ve İspanya Halkları Anlaşmasına ilişkin suç- luluğu gerçekleştiren işbir- cilerine gideceği yer alıyor.

IRKÇI TOPRAK YASASI

Adamlar(Kudüs) Arapların Beki Vadisi'nde toprak ediniş- tirmeleri engellemeyi amaçla- yan bir yasa önerisi, girişimci- lerin de parlamen- tarye ve resmî makamların 'aparte- id'le suçlanmalarıyla pol açtı. Yasa önerisinin girişimci- lerden sosyal demokrat parlamen-

ter Micha Goldmann, radyoda kendisiyle yapılan söyleşi ura- nında, önerinin "biraz ırkçılık ko- ktuğunu" itiraf ederek, "ama, vadinin Arap toprağı haline gel- meşini engellemek için elimiz- de başka çare yok", dedi.

Yasa önerisi, söz konusu bölgelerdeki toprakların dağı- lımının yitirilmesi bir geçimci olan siyonist "Yahudilerin Ulusal Fo- ru" örgütüne bırakılmasını içeri- yor. İsrail yasalarına göre İsrail vatandaşları olan herkeşin toprak- salım hakkı varken, siyon- ists örgütün tırüşünde, toprak- ların yalnızca yahudilere satıla- bileceği geçmesi halinde, mulla- ka Anayasa Mahkemesi'nden dö- nüşüne inandırılması açıklı- yorlar.

ORTA AMERİKAYA BARIŞGÜCÜ

Adamlar(Washington) Üsun- sör çekimci kalıdan sonra ABD, Birleşmiş Milletler Gö- vnetik Komisyonu'nun Orta Ame- ri- ka'ya gönderilmesi gönderilme- si önerisini onayladı. ABD'nin BM'deki şimdiki büyükelçisi Thomas Pickering ise, kararı, "Orta Amerika'da barışa yte- lik önemli bir adım" olarak nitel- diğini söyledi.

GANDİ'LERİN SONU MU ?

22-26 Kasım süresince yapı- lacak parlamen- tarye seçimleri için sandık başına giderek. Seçimler, şiddetli bir do- namsız bir iktidar dönmüne temel sorunlu olarak gösteri- len Bahagan Rajiv Gandhi'nin geleceğini de tayin edecek. Ö- lüde yaygın olan hoşnutsuzluk sandık başında da yitirilecek, belki Gandhi ile birlikte Gandiler de- vrede kapanmış olacak. Ülkenin bağımsızlığını söke söke kazan- dığı 1947'den sonra Gandhi aile- sinin değişik temsilcileri bir- iki kısa aralıklarla gündem bek- lide kalmıştı.

15.Genel Kurul Aralık ayında toplanıyor

GENERAL KAPP,DEMOKRASİYİ
KAZANMAK VE TÜRK-İŞ

► Ateş Çeltik

• General Wolfgang Kapp'ı bilirsiniz. 1920'de Almanya'da düzenlendiği askeri darbeyle Başbakan olan bu zat Alman Sendikalar Birliğinin düzenlediği genel greve ancak 5 gün dayanabilmis, tası taraşı toplayarak ülneye kaçırmıştır.Darbeiden sonra Lübeck'te Almanya'ya kaçan yasa yöneticiler ise genel grevin ardından geri dönerek parlamentoda yerlerini almışlardır...

• Kasım 1989, TIME dergisi Özgür Cumhurbaşkanı seçilmesini "yeni iş darbe" başlığıyla verdi. Sendikalar ve Türk-İş Cumhurbaşkanı döneminde son yılları en sükunet dönemini geçirdiler...

Türk-İş 15.Genel Kurulu Aralık ayında toplanıyor.Genel Kurul yaklaşıca genel kurul çevresindeki tartışmalar, kulübler yoğunlaşıyor. Türk-İş genel kurulu giderek daha büyük bir ilgi odağı haline geliyor.Gelmeye de doğal.Türk-İş 15 milyon üye,32 üye sendikası, 10 bine yaklaşan seçilmiş yöneticisiyle ülhemizin en büyük kütle örgütü. Sendikalar çevresinde "alışık kurvetlerden sonra ülkemizin en organize gücü" namını yitirdi Türk-İş için. Oysa Türk-İş'lin elindeki güç hiçbir alanda karışılmasınayacak bir gücüdür.Üzrünü elinde tutan güç, hayati elinde tutan güç.

Türk-İş genel kurulu sadece öyletirdiği ülkedeki tüm toplumsal ve politik gelişmelerin ilgilendirisir. 15. genel kurul, önümüzdeki dönem sendikal mücadele, sınıf mücadelesinin genel eğilimini ortaya koyacak sendikal hareketin karşı karşıya olduğu devasa sorunlara cevap arayacaktır.(sınamak).

Bugün sendikal hareketin karşı karşıya bulunduğu sorunların iki temel nedeni vardır. Birincisi, sendikaların bütün dünya çapında yitenece yeni tutucu saldırı, ülkemizde 12 Eylülle başlayan ve özerlik-baskı yoluyla niteliği sürekli küküme.Bugün 12 Eylül öncüsinden farklı olarak sendikalar bir bütün olarak etkisizleştirilerek tahliyeyle karşı karşıyadır. Ekonomik ve politik özerlik yitirmiş sendikaların en temel işlevlerini yapamaz hale getirmiş, giderek etkisizleştirilerek hedeflenmiştir. Kısacası, sendikaların sorunlarının temel nedenlerinden birisi rejimin anti-demokratik karakteridir. Sendikalar varlık nedenleri gereği demokratik talep etmek, taleple de yetinmeyi demokrasiye

► İşçi sınıfı sevinç deneyim ve yaratıcılığıyla örgütlenir, sendikalarına, yöneticilerine şekli veriyor.

kazanma mücadelesinde filan yer almak zorundadır.

Sendikaların karşı karşıya bulunduğu sorunların ikinci nedeni varolan sendikal yapılanmanın kendisidir. Bugün sendikal hareketin beklisi de en ciddi sorunu sağlık bir iş demokrasi ve üye-sendika ilişkisinin olmasındadır.Sendikalar bir vekalet kurumları olarak bakılmaksız, işçi-sendika ilişkisi, adalet-toplumsal değişim yoluyla dolaylı olarak kurulmaktadır.

Bugün rejimin antidemokratik özerlik karakteri ve geleneksel sendikal yapılanma sendikaların önündeki en ciddi tehlikedir. Bu tehlikeler Türk-İş 15.Genel Kurul'u'nun somut içeriği de belirlemektedir.

Türk-İş 15. Genel Kurul'u "demokratizmin kazanılması için yeni bir Anayasa hedefini ve Türk-İş'te yeniden yapılanma" temel güdüm olarak ete almaktadır. Bu iki hedefi birleştiriyor. Demokrasi-senlik kazanılması için güç, mücadeleci, demokratik bir konfederasyona dönüşür. Demokratizmin kazanılmasında aktif katkı için Türk-İş'lin kendisi yenidenlenmelidir.

Türk-İş artık eski Türk-İş değil

Çok değil 8-9 yıl önce Türk-İş'in "sevdiği kıyafet", "yapılan kanun alacak", "boykot" yapacağı, hükümetle karşı tavır alacak, kendi düşünceleri sendikalarla tartışarak gütmeyeceği denek verenece, tasarımlarında açık görüşlere dayalı olarak gütmeyeceği söylemeyeceği gi-

linde geçirdi. Oysa bütün bunlar artık birer gerçeklik. Nedenleri ne olursa olsun Türk-İş artık bugün bu çizgiye ulaşmış durumda "Taslimiyet mücadeleye" bir evrim söz konusu. Artık eski süzme, iktidarların dilmen suyuyla Türk-İş yok. Bekli bir çok eski Türk-İş sendikası hala yerinde, ama eski konuşmaları değişti. Yaşadılar ve gördüler: hayat yeniden sayısız acıyı. Mücadelede hangi biçim ve koşullar altında olursa olsun tepkili geliyor.İşçi sınıfı sevinç deneyim ve yaratıcılığıyla örgütlenir, sendikalarına, yöneticilerine şekli veriyor.Türk-İş bugün dünden çok ileride. Ama olmasın gereken yenden de çok geridedir. Ancak Türk-İş ne yarısı dolu bir bardaktır ne de yarısı boş bir bardaktır. Türk-İş'lin olmaksızın olan bir bardaktır. Sorun Türk-İş'te daha güçlü, daha etkili, daha demokratik hale nasıl getirilebilir sorunudur. Yoksa Türk-İş ne yapar ne yapamaz sorunudur değil.

Demokratik ve sendikal yenilenme için

Türk-İş'lin demokratik kazanmada etkin olabilmesi için mücadele etmeli ve yapılanmasında yenilenme zorundadır.

• Türk-İş'lin birliği. Türk-İş'te birlik sendikal alanda kilit bir sorundur.İşçi hakları ve demokrasi mücadelesinde birleşik ve mücadeleci bir Türk-İş'te kesin edici bir öneme sahiptir. Bunun için, bağnaz sendikaların katılmaması sağlayacak teşvik çözümleri gerekir.

• 15.Genel Kurul'u'nda Türk-

İş'lin iş birliği kurumları, Türk-İş'te etkin bütün eğilimleri, ortak bir program etrafında bir araya getiren geniş tabanlı bir yinçim, bir mutabakat zorunludur. Ekip anlayışına, kalıplaşan kazanma anlayışına dayalı modeller, yerini ortak yönetime ve nipte temsile bırakmalıdır. Böylece sendik demokratizminde sendikal demokrasiye geçilebilir. Yönetim kurulu üye sayısının artırılması hem daha çok sendikaların yönetiminde temsili sağlayacak, hemde farklı görüşlere yer açılacak olacaktır.

• Sendikal demokrasi, Türk-İş'lin yeniden yapılanmasında en kritik sorunlardan biridir. Sağlıklı bir sendikal birlik ancak sendikal demokratizmin ilköğütü koştularda gerçekleştirilebilir. Türk-İş, sendikal demokratizmin işleri delege seçiminin tartışarak Genel Kurullarla kadar her aşamada uygulanmasını sağlaması, kim yaparsa yaparsın anti-demokratik uygulamaları karşı çıkmalıdır. İşçiler ancak ate ve karın sahibi olurlarsa sendikalarla görüşebilir.

• Türk-İş merkezi olarak geliştirilmeli, sorunlu küllükleri uyumlu yetkilere sahip olmalıdır. Üye sendikalar sıkça topu Türk-İş'e, bakire, Türk-İş'i yetemsizlikle, bağımsızlıkla suçlamaktadır. Oysa işçileri sendikaların yetkilileri Türk-İş'e orantılı çok daha genişir.

• Sendikal demokratizmin yerleşmesi için Başkanlar Kurulu etkin hale getirilmeli ve Bölge Temsilcilerinin seçimine katılımı sağlanmalıdır.

• Türk-İş toplu sözleşme mü-

cadelesinde daha etkin tavır alınmalı, Kamu ve özel sektörlerde ulusal çapta aşırı kesimler belirlenmeye çalışılmalıdır. Yönetimle bunun için gerekli "Türk-İş" çabaları yapmalı ve koordinasyonu ve sözleşmelerin eş zamanlı olmasını sağlamalıdır.

Demokratik kazanmak için

• 15.Genel Kurul bir demokrasi ve değişiklikler programı ortaya koymalı, ülkemizde demokratizmin kazanılmasında korunup kollanmasında "üretimin gelen gücünü" kullanacağını ilan etmeli ve buna her zaman hazır olmalıdır.

• Türk-İş 1982 Anayasasının niteliği değiştirilmesini, tüm toplumsal sorunları ve politik örgütlenmelerin katılmasına açık bir tartışmaya yeni bir Anayasa yapılanmasını mücadelesini vermelidir.

• Tam demokratizmin sağlanabilmesi için 12 Eylül uzmanı özerlik rejime son verilmesi çok somut parti demokratik bir rejim için, çağrısı yapamayan demokratizmin geliştirilmesi için mücadele etmelidir.

• Türk-İş toplun yapısından özerlik eğilimleri, güdüm kullanımları, milliyetçi söylemler alınması için mücadele vermelidir.

• Türk-İş'lin işyerinde ve tüm toplumsal alanda insanca bir yaşam sürdürebilmesi için insanca insani temel alan bir ekonomik politika uygulanmasını konusunda mücadele vermelidir.

• Tüm bunlar için açık-selek, üzerinde Türk-İş'lin etkin çözümlerinin mutabaka varacağı bir eylem programı ortaya koymalıdır.

Sonuç

Demokratizm, katilim, açıklık, kendi seçilebilirliği sağlıhtı olabilir. Ancak buyla uğraşmaz iseniz değerleri öyletirdir. İşçiler, özerlikten rim çılgan insan, demokratizmi ve katilim buyla oluyor. Daha insanca bir yapması güden yüz bu değerlerden, bu değerler aşırına verilecek mücadelesinde geçiyor.

Sendikal hareket, Türk-İş, bu mücadelesinde etkin olabilmek için, demokratizmi kazanabilmek için, gölgeni açık uyandırabilen işçi demokrasiyi, katilim, açıklığı, kendi gücüne de gerektirebilir. Kendi gücünde de gerektirebilir. Kendi gücünde de gerektirebilir. Kendi gücünde de gerektirebilir. Kendi gücünde de gerektirebilir.

15.Genel Kurul demokratik kazanma ve yeniden yapılanma mücadelesinde somut adımları atıp oranda insanca ulaşmayı olacaktır.

144 bin okur kitapla buluştu

TÜYAP'LI GÜNLER

► Atilla Bıyık
TYS Genel Sekreteri

Sekizinci TÜYAP Kitap Fuarı da geçen hafta sona erdi. Bir hafta boyunca kitapla hıyar neşir oldu binlerce insan. Yetkililerin bildirdiğine göre yüz kırk dört bin kişi gezmiş bu yıl Fuarı. TÜYAP bu yıl da, bazı etkinliklerin yanı sıra başarılı bir sunav verdi. Yabancı konuklar, çeşitli basın toplantıları ve oturumlarıyla gerçek bir kültür etkinliği-ne dönüştürüldü bu yıl da...

Bu yıl Fuar'da 112 yayıncı kitaplarını sergiledi. Sergilenen kitap sayı da 13 bini buluyor. Yayıncılardan cümleniz genel bilgiye göre, Fuar'ı artıyla görmişler. Ancak, enfiyasyonu düşüldüğümüzde, geçen yıla göre satış miktarının düşüğüne söyleniyor. Ama bence bu çok önemli değil. Önemli olan tanıtımdı ki, o başarılı; ve insanları kitapla ilgilendirme sürecini yitirdi, ki o da sordı. Zaten Fuar yayıncıları son yıllarda yüz el bilicli bir kitlelerinin olduğunu belirtiyorlar.

Bu yıl TÜYAP'ın önemli konukları vardı. Banları bağında dünyaca ünlü şair Adonis ile uluslararası PEN başkan Twenier, geliyor. Romen şair Dragoş, İsviçre Yazarlar Birliği başkanı Peter Curman, İsviçre yayıncı sanatçı Lütfi Özkök ve yunanlı Yazarlar Birliği ikinci başkanı Todoros Malikios ve yönetim kurulu üyesi Aristidis Klados diğer konuklardı. Yabancı konukların hemen hepsi birer basın toplantısına; ardından da kendi alanlarıyla ilgili oturumlara katıldılar. Genellikle ilgili izlendi bu oturumlar. Edebiyat, yayıncılık gibi konuları içermesine karşın, dinleyenlerin politik sorular yönelmesi de dikkat çekti. En son günlerde gerçekleştirilen Türk ve Yunanlı yazarların ortak toplantısındaki tartışmalar politikaya yönelmesi de konuşulmuş gibi görünüyor. Özellikle Yazarlar Birliği başkanı Erol Erduran ile yönetim kurulu üyesi Erdal Öz'ün Kıbrıs konusundaki görüş ayrılıklarını ve izlenimlerini tartıştı da ilgi çekici notalar anımsıydı. TÜYAP'ın bu yılki

► Kitap Fuarı'nda gerçekleştirilen "Kitap ve Barış" söyleşi: Lütfi Özkök, Peter Curman, Cengiz Bektaş.

onur sanatçısı Turhan Selçuk'tu. Halk ödüllü ise Emin Çöğtaş'ın verildi.

TÜYAP'ın önemli özellikli kurumsal bir yapıya ulaşması. Öke-

mizde kültür faaliyetlerinin çarpık ve azlığına düşünce olarak, bu anlamda TÜYAP'ın önemi daha da artıyor. Sinema Günleri, İstanbul Festivali gibi İstanbul'un

kültür etkinlikleri arasında, belki onlardan daha da önemli bir yeri olduğunu söylemek hiç de abartı olmaz kanımızca.

Önceki yıllarda olduğu gibi, bu yıl da Türkiye Yazarlar Sendikası'nın imza standı vardı. Yaklaşık altmış yazar kitaplarını imzaladı, okurlarıyla söyleşi olanağı buldu. Aziz Nesin, Uğur Mumcu, Ali Şirvan, Hasan Cemal, Leyla Erbil, Nazlı Eray, Atıl Behramioğlu, Adnan Özyenerler, Semur Sezer gibi yazarlar katıldı.

Fuarın bir başka ilginç belki de en çok önemsenen olaylarından biri de CEM Yayıncı'nın 25. yılını Fuar'da kutlamasıydı. Fuar tam 60 yeni kitapla gelen CEM Yayıncı, böylece Türkiye'de aynı zamanda kültür adına da bir rekor kırıyor. Bu vesileyle CEM Yayıncı'nın bir kez daha kutlanıyor.

Günümüz politikanın bulunuşu, kavramı kitap, dostluk, insan sevgisi kokulu bir atmosferi yarattı TÜYAP'ın. Kültür kışkırlarını, ama gerçek kültür kışkırlarını tıledildi, hani söz yerini bulmuş "uğunda aç yattığı" bir ortamda. Korkusuz tüm bu öncisi sözlerin yanı sıra eleştiriler, etkileşimleri de etmek gerekmez mi diye sorulabilir. Tabii ki vardı ve bir süre daha giderilemez güç görünüyor. Daha iyi bir örgütlenme etabıdır, örneğin benec dâğıncılar Fuar'a alınmamalıydı, kitap indirimi denetlenmeliydi, olaylarıyla hakus rekabet ortadan kalkmalıydı gibi eleştiriler çok rahatsızlık vermektedir. Ama elbette yanı, çok çok üstün oluştura bir kez daha belirtelim ve bir dahaki yılda, daha sonraki yıllarda da TÜYAP'ın etkinliğini sürdürmesini dileyelim. Üstelik sürmesi için yazarlar, aydınlar, kültür kışkırları olarak çağa gösterelim.

KAMBER KAPLAN

3.6.1933
Konya11.11.1909
Köln

YAKIN DOSTUMUZ, YOL ARKADAŞIMIZ, İNSAN HAKLARI, ÖZGÜRLÜK VE DEMOKRASİ YOLUNDA YOLURMAK BİLMEZ MÜCADELE ORTAKLIĞI ARAMIZDAN AYIRILDI. O'NUN DGB SENDİKALARI VE YABANCI KURULUŞLARI İÇİNDE VERİLDİĞİ UĞRAŞ, HEPİMİZE ÖRNEK OLMUŞTU. POLİTİK ÇALIŞMASI, FEDERAL ALMANYA'DAKİ YABANCILARIN TOPLUMSAL VE POLİTİK ALANLARINDAKİ HAK EŞİTLİĞİNİ SAĞLAMAYA VE MEMLKEETİNDE DEMOKRATİK BİR ORTAMIN OLUŞMASINA YÖNELİKTİ. YAŞAMI BOYUNCA GÖSTERİDİĞİ ÇABA, BİZİM İÇİN GELECEKTE DE BAĞLAYICI OLACAKTIR. YURTUNDA ÖLÜME İSTEDİĞİ HALDE POLİTİK NEDENLERDEN, HASTALIĞININ DORUK NOKTASINDA BİLE TÜRKİYE'YE GİDEMEDİ. BUNDAN ONUNLA BİRLİKTE AÇI DUYDUK. YAKINLARINA VE DOSTLARINA BAŞSAĞLIĞI DILIYORUZ.

Fakir Bayraktar (Yazar) - Varol Kınar (Sendikacı) - Karayir Husein (Federal Parlamento Üyesi, Yayıncı) - Sophia Georgallides (Türk-Yunan Dostluk Girişimi) - Konrad Gilges (Federal Parlamento Üyesi, SPD, Köln DGB Başkanı) - Ali Rıza Güllüoğlu (Yabancılar Kurulü Üyesi, Köln) - Reinhard Hecker (Demokratik Türkiye Forumu) - Ferid Helzer (Alman Barış Derneği) - Günter Jähel (Eğitimci) - Vilmos Karacson (Sendikacı, IG Metall, Frankfurt) - Teyfen Kalken (Yabancılar Kurulü 2. Başkanı, Köln) - Onur Kızıoğlu (Sendikacı, IG Metall, Essen) - Walter Krüner (Eğitim ve Bilim Sendikası Başkanı, Köln) - Helge Lang (Politikacı, Dörmert) - Aziz Nesin (Türkçe Yazarlar Sendikası Başkanı) - Hans Werner Obendorf (Demokratik Türkiye Forumu) Bernd Pefel (Ticarət, Banka, Sigorta Çalışkanları Sendikası, IGB Başkanı, Köln) - Prof. Dr. Server Tanilli (Strasbourg) - Kurt Ullrich (SPD Köln Şubesi Başkanı) - Arif Ünal (GDF Başkanı) - Günter Wollraff (Yazar) - Sven Wölting (Demokratik Türkiye Forumu)

yeni kitaplar...

MUSTAFA SÜPHİ
lik Yazarlar
1908-1910Dilek A. Kanat
5000 lira

EN UZUN EYLÜL

Sinan Öza
5000 liraMATEMATİK VE
KORKUAli Nesin
Öncöz: Aziz Nesin
5000 liraTESLİMİYETTEN
MÜCADELEYE
DOĞRU TÜRK-İŞ
1980-1989Yıldırım Koç
6000 liraDEVİRİM DEVİRİM
DİYE DİYETarkan Demirkan
6000 liraDOSTLAR VE
DÜŞMANLAR
CUMHURİYETİN
KISA TARİHİ
1945-89Ali Fakir Çhan
6000 liraServer Tanilli
Nasıl
bir
eğitim
istiyoruz?5. basım çıktı, kitaplarında
5500 lira

Yöre halkı santral değil, göğüs hastanesi istiyor

TERMİK SANTRALA HAYIR...

Kemal Özgükar-Mete Ertel (İzmir): Alağa, Gençelli'de kurulması kararlaştırılan termik santrale karşı kamuoyunda tepkiler sürekli artarken oyun ekonomisi boyutları da tartışmaya açıldı. Elektrik Mühendisleri Odası, santral projisinin ekonomik rasyonelitesinin çok düşük olduğunu ve ihmal kömüre dayalı olarak kurulacak olan tesisin çevreye kirlenmesi yanında

ülke ekonomisine de ağır bir yük getireceğini açıkladı. Türkiye'de bugün ve önümüzdeki yıllarda elektrik açığını sile konusu olmadığını, tersine üretimde kapasite fazlalığı olduğunu belirtir. Yılların devam eden ve 1993 yılında bitirmeye girecek olan termik ve hidroelektrik santraller sayesinde bu ötremin 16 bin megawattın, 22 bin 787 megawattı ulaşacağını, buna göre Türkiye'nin elektrik açığı değil tersine üretimde kapasite fazlalığı olduğunu savunurlar.

Elektrik Mühendisleri Odası, Adımlar muhabirine yaptığı açıklamada; Türkiye'nin elektrik enerjisi üretimi kapasitesinin 1989 yılı itibarıyla 75 milyar kilowattsaat olduğunu, tüketimin ise 53 milyar kilowattsaat olduğunu belirtti. Üretim kapasitesinin 25 oranında kapasite fazlalığı olduğunu belirtti. Yılların devam eden ve 1993 yılında bitirmeye girecek olan termik ve hidroelektrik santraller sayesinde bu ötremin 16 bin megawattın, 22 bin 787 megawattı ulaşacağını, buna göre Türkiye'nin elektrik açığı değil tersine üretimde kapasite fazlalığı olduğunu savunurlar.

Diğer yandan "Yap-İlet-Devret" modeli ile elektrik mühendislerinin tam anlamıyla var etme sorununa ile karşı karşıya kaldığını belirtir. Sözde yetkilileri açıklamalarını şöyle sürdürdü:

"Son yıllarda şüpheli iktidar tarafından benimsenen bu yatırım mo-

deli, köprüler, ulaşım sistemlerine, santrallara kadar ihaleleri ihalelara ihale yabancısı yapma firmalarını vermektedir. Projelerin yapımı ve işletmesinde kadar bu firmalar tarafından üretilen tesislerde çalışan mühendislerimiz yardımı olmadan ihale edilmektedir, işletimin içerisinde alınmamaktadır. Alağa termik santral yapımı da diğer yatırımların yanında yabancı mühendisler tarafından üretilerek bir projedir. Mühendislerimiz bu tür ulusal projelerde kendilerini kanıtlayamaz, temel araştırmalarda pratikçe geçme olanağı sağlamazlar. Yoksa ileri teknoloji transferi bile olanaksız olacaktı. Çünkü daha önceki teknolojileri ülkemize adapte edemedik, sindiremedik bir ülkeden daha sonraki transferleri kullanılabilmemesi ve uygulanması olanaksızdır."

"Özellikle Belediye Başkanı Hakkı Ülkü ise, Adımlar muhabirine

şöyle açıkladı, 12 Eylül'den sonra bazı ayrıcalıklı firmaların doğayı tahrip ederek büyüdüğü iddia ederek, termik santralin bu kirlenmeyi geri döndürmeye bir rolüne getireceğini savunur. "Termik santral yapılırsa zararlı kararnı kabul veremeli" diyor Ülkü, bu konuda bir referandum uygulanırsa ve santral yerine göğüs hastaneleri hastanesi kurulmasını önermektedir. "Anayasanın 56. maddesine göre herkes sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşam hakkına sahiptir", diyor belediye başkanı Hakkı Ülkü. "Termik santralin yapımı için 2872 sayılı çevre yasasına göre yapılacak tesislerin Çevresel etki değerlendirilmesi raporu hazırlanması engellenmiştir. Oysa santral için böyle bir rapor hazırlanmamıştır. Durum hukuka aykırı bir biçimde gelişmektedir." diyor kamuoyunu bu konuda duyurmak istiyor.

Son Bakanlar Kurulu kararıyla

"DOĞAL ÇEVRE" YERİNE "ÇIKAR ÇEVRELERİ" KORUNUYOR

Alağa, Gençelli'de yapımı tasarlanan termik santralin iptal edilmesini için hareket eden yöre sakinleri, yetkililer ve izmirli gönüllüler, bisikletleriyle santralin yapılacağı bölgeye giderek cadılar kurdular ve goce boyuna nöbet tuttular, gitar çalarak, şarkılar söyleyerek sabahladılar. Santralin kurulacağı bölgede 17 Aralık pazar günü ming düzenleneyken açıklanan Bakırçay Bülgetleri Birliği çevrenin korunmasına dayalı tüm kişi ve kurumların mücadelelerine destek vermeye çağırıldı. Santralin kurulacağı bölgeye ağır dükünü de yapan yetkililer ve izmirli gönüllüler, mingin yapılacağı güne kadar yöre halkıyla birlikte çeşitli eylemler yapmayı planladıklarını ve kamuoyunun ilgisini sürekli canlı tutmak istediklerini söylediler.

HASAN BÜLENT KAHRAMAN
Beyazlar Kirlili
ÇIKTI

Hasan Balent Kahraman, nesnelliliği, duygusallığı, bilimselliği eş-dost kullamaya yetmiyor, akıllı tutumu, sağduyulu yaklaşımıyla her konuda özgen bir hove koyarak yaygın oktavmacılığı açtığını belirtir.

"Beyazlar" nerede "kirlenmesi" eleştirilmez orada bunu ilki sayıptay söyleyen olmalıdır.

"Sair girin, şair girin yazıyor" diyebiliriz. Başak ile Terazi için; ayınca, baş bakılana, dünyaya bakarak kendi resmini çiziyor da diyebiliriz.

"Tuhaftr bu dönmeyen iğleri Sen oryanklı ucunmu Görmek istiyorsun Bense ayınan içindeki Çağlayon çağlayonu."

KAVRAM YAYINLARI
Molla Fenari Sok. 5/2 Çapağolu - İstanbul Tel: 513 89 60

Adımlar (İstanbul): Resmi Gazetesi'nin 10 Kasım 1989 gün ve 20338 no'lu sayısında yayınlanan ve Cumhuriyetçiler olarak Kesin Erven'in inşaatının bulaşığı son Bakanlar Kurulu kararname; Tuzum alanı olarak belirlenen yerler dışındaki orman arazilerinin de yapılaşmaya açılır. Bu kararlar, bir yandan özel çevre koruma bölgelerinde daha önce tahsis edilen kamu arazilerini kırılayan şirketlere yine ormanlar sağlanırken diğer yandan da "sığın planları" da "tarımın yitirmeyerek, korunması hedeflenir" ormanlık yerlerinin özel çıkarlar uğruna giden çıkarılacağı bildirildi.

Söz konusu Bakanlar Kurulu Kararında; Özel Çevre Koruma Bölgelerinde daha önce kamu arazisi tahsis edilen, ancak yatırımlarına izin verilmediğince olan girişimlere, başka türden alanlarla birlikte, bu alanlar dışında kalan orman arazilerinin de yer verilerek hükme bağlanmıştır.

Karar, bu şekilde, gerek planlama idarelerine, gerek çevre ve imar hukukuna ve kamu yararı ilkesine, gerekse Türkiye'nin de imzası bulunan Akdeniz ülkeleri arası çevre koruma protokolüne ve diğer uluslararası çevre sözleşmelerine aykırı düşüyor.

Bu konuda bir açıklama yapan Mimarlar Odası Çevre Komisyonu Başkanı Öküz Ekinçi, "Eğer ve Akdeniz kıyılarında daha önce ya-

plan Çevre Düzeni İmar Planları'nda; doğal ve kültürel çevre zenginliği bakımından korunması gerektiği orman ve bahine arazileri türleme açılmayış, tesis yapılmasında kuruma kulanan dengeleri gözetilerek kamu yararı açısından yarar görülen bölgeler turizm alanı olarak planlanmıştır. Bunlara dışında kurulan orman arazilerini, aynı şekilde genel bir makro planlama çalışması yapılmadan, salt özel çevre koruma uygulamalarından ibaret yatırım yapmanın girişimcilerin çıkarlarını korumak uğruna yapılmayacak, hem önce fiziksel planlama çalışmalarını çizmek, hem de genel planlama ilkesiyle ve bilimsel yöntemleri dışlamak demekti." dedi.

Söz konusu Bakanlar Kurulu Kararının geçen sonbahar Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren ve Türkiye'nin de imzası bulunduğu Akdeniz'de Çevre koruma ile ilgili uluslararası protokolde de belirtilen sözleşme, "Uluslararası protokolde imza alan ülkelerin koruması ayrıntı ile getirilen kararları kesinlikle almayacak, ancak hükme bağlanmıştır. Oysa söz konusu Bakanlar Kurulu karar, doğrudan doğruya özel çevre koruma uygulamalarından ibaret yatırım yapmanın kurallara göre olmaları sağlanarak, bir protokolde kabul edilmeden önce geçersizdir," diye belirtir.

Mimarlar Odası Çevre Komisyonu

bu Bakanlar Kurulu Kararı'nın 10 Kasım tarihinde Resmi Gazete'de yayınlanması son kararn. Mimarlar Odası'nın ve diğer duyarlı kuruluşların, çevrecilerin kamuoyuna da etkin ilgi ve desteğiyle sürdürdüğü mücadele sonucunda, Özel Çevre Koruma Bölgelerinde iptal edilme noktasına gelinen yatırımların sahipleri, çevre zenginliklerinin ve orman arazilerininin daha göni boyutu tahribatına yol açarak (çevre) yeni yatırım alanlarının kirlenmesi anlamına geldiğini söyleyor. "Bu kararnameye göre hntis uygulamalar başlatmadan ve yeni tahsisler yapılmadan, yanlın bir an önce dönümlerli" dedi.

NÜSHED Başkanlığına Yeniden Seçilen Prof. Dr. Leziz Onaran

"BARIŞÇILARA GÖSTERİLEN DÜŞMANLIĞI, DEMOKRAT OLMAMAKLA AÇIKLIYORUM"

► Atilla Aşık

Kısa adı NÜSHED olan 'Nükleer Savışın Önlenmesi İçin Hekimler Derneği'nin ilk genel kurul toplantısı, üç yıla yaklaşan bir 'hukuk savaşını'ndan sonra, 11 Kasım 1989 günü Ankara'da yapılabildi. 12 Eylül sonrası ülkemizde kurulan 'ilk ve tek barış örgütü' NÜSHED'e kılınan güçlükler, bir bakıma anlaşılır şeylerdi. "Barış Derneği" yöneticilerini yargılayıp mahkum ettiren bir rejimden, başkısı da beklenmezdi. Ama, ülkemizde barış davasına yürekten bağlanmış, bu uğurda gerekirse 'bedel' demeye hazır insanlar vardı.

İşte, Prof. Dr. Leziz Onaran, bu yirekli insanlardan biriydi. Barış savaşlarının güç durumda olduğu günlerde "barış" eği aldı.

Prof. Dr. Leziz Onaran'la NÜSHED Genel Kurulu'nun hemen eresinde görüştük. "Önce, kendi ağzından, kısa özgeçmişini dinleyelim:

"Ayda'nın Söke ilçesinde 1930 yılında doğdum. İzmir Kız Lisesinde okudum. İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesini bitirdim. İki Hastahane ve Gastroenteroloji uzman oldum. Türkiye Yüksek İhtisas Hastanesinde çalışırken, dışardan doçent ve profesörlüğe kazandım. Genç yaşta hastalandım, 1974 yılından beri Gastroenteroloji Kliniğinin şefliğini yürütüyorum. Pratikte ve İngilizce biliyorum. Evliyim, bir kız, bir erkek, iki çocuğum, bir torun var."

Leziz Onaran daha sonra sorularımıza şöyle yanıtladı:

• NÜSHED'i kurma düşüncesi nereden doğdu?

• Hiroşima ile Nagazaki'ye 1945 yılında atılan atom bombalarının üzerinden yıllar geçtiği halde hiçbir etkileri siliyorlarsa. Bana karışık, nükleer silahlanma çığınca bir yarışmaya dönmüştü. "Nükleer Savışın Önlenmesi İçin Uluslararası Hekimler Birliği"nin 1985 Nobel Barış Ödülünü almış, hocam olarak uzaktan bizleri hey-

Japonya'da gördüğümüz atom bombası kurbanları, kendilerini "zavallılar" olarak algılamıyor, geleneksel saygıları ile, öbür insanları korumak istiyorlardı,

canlandırmıştı. Türk Tıbbi Derneği'nin 1986 yılında yapıldı. 34. Genel Kurul Toplantısı'nda "Nükleer Savaşın Karşı Türk Hekimleri Derneği'nde de kurulması" kararı alındı. Derneğin kuruluşu çalışmaları yapan arkadaşlara ben de katıldım. Bugünlere geldik...

• Kuruluş sürecinde karşılaştığınız güçlükler nelerdi?

• Önce, Ankara Valiliğinin gönderdiği (sevki) ilk gültüğü Ankara Emniyet Müdürlüğü Dernekler Masasında, başvuru belgemizi için gün ve sayı vermediler. Kurucuların kimliklerini sırasıyla kontrol ettiler. Soruşturma alması, "dernek kurucu üyeleri obaleceğimizi" bildiren yazılarımıza karşın, kendilerinde kayıtlıdır emasa olduğu na belirttiler. Sizi izlemeye sonunda, 30 Ocak 1987 günü yerine 25 Şubat 1987 itibarıyla çok numaralı verildi.

Kuruluşumuzdan üç ay sonra aldığımız yazıda ise Ankara Valiliği, yapmayı planladığımız işi üstlenen kurumların (Atom Enerjisi Komisyonu ve Sivil Savunma) bulunduğu, bize gerek olmadığı; ayrıca "nükleer savaşın gözi çok önemli bir konuda, sorumsuz kimlerin yapıp-çıkması ağırlıklı olarak parik doğabilecekleri" söylüyorludu. Bunları hiçbir gerekçe değildi. İleri sürülen gerekçe, tutarlı değildi.

• Türkiye hükümetleri, geleneksel olarak Atatürk'ün "Yurtta barış, dünyada barış" ödeyişinde özetlenen "Barışçı dış politikası" anlayışını savunur gördüğümüzle birlikte, "barış" sözünden ve kavramından olumsuz-bittim düşünürüm, ülkemizde karışık hareketlerimize her düşüncemize yaklaşımlarıdır. Çetkili bir politikanın kaynağından sözle ne yapıyor, Türkiye hükümetlerinin "barış" korkusu nereden kaynaklanıyor?

► Onaran: Bir yandan nükleer konularda temel bilgiler yayarken, bir yandan da bilimsel araştırmalarla yüksek düzeyde çalışmalar sürdürülmektedir.

• "Barışçı" olanlara karşı gösterilen düşmanlığı, demokrat olmamakla açıklıyorum. Demokrat olmanın çizgisi, eğitimden, öğrenimden, dünyaya bir bakış açısı edinmekle ülkesinin ve dünyasının insanını tanımlamak, kendisine olan saygısını onlara yansıtabilmekten geçer. Bir de bütün bunlara inanıp güvenmek gerekir. Kendine ve başkalarına güven duyuyorsanız, olumlu tutumlarla görüşmez, kişisel konularına göre yargıda bulunamaz yargılar. Her hekim olarak (bu yıl 36. yılımdayım), psikolojik değerlendirmeye başka bir ekleme yapmam istemiyorum. Hükümetleri oluşturan politikacıları ayrıca incelemeliyim.

• Dünyadaki ve ülkemizdeki köklü düşüncüler karışık, siyasal iktidarların, "barış korkusu"na dayalı politikalarını daha uzun süre götürebilmeye olanaklı mı?

• "Uzun süre"den neyi anladığımıza bağlı. Halkımızda, önüne sürülen "demokratik modellerini" değerlendirmeye başlıyoruz. Kültürçayla ayrılmaları yaratıyor, hem Atatürk'ün özüne-sözüne, hem de yürtükleri Anayasası'ya aykırı davranışları da içeren hiddetle sahip çık-

ılmemeze bağlı. Demokratilerin dayandığı vatandaşların yarısını oluşturan kadınlara, yalnız hak beklemeyi görevleriyle birlikte haklarını bilmemelerine bağlı... Ama, "uzun süre"yi tarihsel açıdan içinde ele alırsak, en kısa zamanda sonlanmaya yargılı.

• Bağlanmak istediğiniz IPPNW hareketinin belirgin özelliklerini kısaca açıklayabilir misiniz?

• "Nükleer Savışın Önlenmesi İçin Uluslararası Hekimler Birliği"nin (IPPNW) özelliklerini şöyle sıralayabiliriz: • Hekimlik temelinde bulunan insan sevgisi; (Konuşun için kardeşlik) karşın, davranışlar sevgi dolu, • Resmi politikalarla ve kamplamlarla karşı görüş, • Hükümetler dışı, • Çalışmaları bilimsel temellere dayanan. Çıkar gözlenmiyor.

• Önde gelen yöneticilerinden hiçbirinin adını duyurmaya gerekçemim yok. Her biri kendi dalında oldu, bulularları ön-

Ekim ayının ilk haftasında Japonya'daydım. Atom

hombasının ilk kurbanları olan Hiroşima ile Nagazaki'de nükleer savaşta karışık uluslararası beklimler ve sağlıkçılar hareketinin 9. Dünya Kongresi katıldığını. En çarpıcı izlenimleri şöyle özetleyebilir miyiz?

• Japonya'da gördüğümüz Hiroşima ile Nagazaki'de atom bombası felaketi (ini yaşıyanlar) kendilerini, "zavallılar olarak algılamıyorlardı. Bütün insanlık bütünleşmiş, geleneksel saygıları, saygı-değerlikleriyle öbür insanları korumak istiyorlardı. Hatta, bombaların sahibi Amerika Birleşik Devletlerine karşı bir davranış sergileyorlardı. Ancak, belki sevgi ile, belki duyurgamla, onlarımlı kalkan gibi kullandıkları düşündüm. Ördü beklememeleri, yenilerek, ama hak-sı bir biçimde ezilerek çıktıkları savaşın kazanmalarını "ekonomik çıkartma" yapmalarını sağlamıştı. Teknik gelişme çok yüksek düzeyde, günlük yaşamlarına girmişti. Eğitimizi bir bakın aynı uyduramayacağı biçimde yapıyorlardı. Sağlık bilgelikleri, başkalarına tepeden bakmaları ni engelleyordu. Genel çizgilerle, bir haftalık izlenimlerim bunlar...

• NÜSHED'in yeni dönemi ve geleceğe ilişkin programınız, tasarımlarınız nelerdir?

• İlk çağdan genel kurulumuz, bir yandan kurulumuz (tamamlamak) rahatlığı verdi, bir yandan özürsüz çalışma yükümlülüğü getirdi. Genel Kurulumuz, IPPNW'ye katılmak için görüşme bulunma kararı aldı. Üye sayımızı artırmak için, (tüzümlerimiz kabul edilmiş olmasa, bize daha çok ilgi ve güven sağlayacak sayıyoruz. Bir yandan nükleer riskler, tehditler, radyasyon konularında temel bilgilere yarıyarak, bir yandan da bilimsel araştırmalarla yüksek düzeyde çalışmaları sağlamak istiyoruz.

Ayrıca şunu eklemek istiyordum: Dünyanın geliştiğinde bizim böyle bir dernek kurmamız, Türkiye'nin uluslararası düzeyde katkı sağlama için bir katkı sağlamıştır. Üzerimize düşen görevi yaptığımıza inanıyoruz.